

ב"ה אגרת לידיד

מאי משכוכית - עיזא דאזלא בריש עדרא... כד רגיו רעיא
על ענא עביד לנגדא סמותא. יש לבעל העדר עז חריף,
ודרך העזים להלך בראש והעדר הולך אחריהם. עביד
לנגדא סמותא: לעז המושכת מנקר עיניה ונכשלת ונופלת
בבורות, והעדר אחריה. (ע"פ ב"ק נב, א ורש"י).

בראיון הרשמי שהעניק הרב ירוסלבסקי שי' ל'כפר חב"ד' אחר אירועי י' שבט, קבע
המראין כי חילוקי הדיעות בקרב חסידי חב"ד הם לגיטימים "ותשועה ברוב יועץ". ברם
בשטח אין ניכרים סימניה של פתיחות נאורה זו, ובפועל חשופים אנ"ש רק לדעות
המקובלות על דעת 'הועדה הרוחנית' של עתונאי 'כפר חב"ד', ועדה המאפשרת התבטאות
חופשית לכל - אבל רק בתנאי שתהיה תואמת את הקו העכשוי של המערכת...

לענ"ד חשוב לשמוע לעתים גם דעות נוספות, ולו רק כדי לשמור על השכל מפני חלודה. מה
גם בעיני רוח ונפש שדמינו ודם זרעיותנו תלויים בהם, וחלילה לנו להגרר כעדר סומים
בארובה אחרי פרנסים בלתי מהוגנים (רש"י בב"ק שם).

לא אתמודד עם האידיאולוגים השכירים, אשר לא זו בלבד שדעותיהם הרשמיות משתנות
ומחליפות גוונים בהתאם לכיוון משב הרוח העונתית, אלא שיש מהם המחליפים את
מסכותיהם כמה פעמים ביום: מסיכה משיחית לצורך הכתיבה ב'כפר חב"ד', מסיכה
אנטי-משיחית כחבר משלחת נכבדי חב"ד להתנצלות בפני רבנים, ומסיכה דו-פרצופית
לשם שיחה בכפל-לשון עם אנשים נבוכים מן הישוב.

והיות שבדברי חסידות עסקינן, אי אפשר לבוא בדברים עם "דוברי" שקרים בפיהם
ובלבבם, אלא עם מי שטעם טעמה של חסידות ודבר ה' יקר בעיניו.

"חסידים זיינען קלוג"?

לכאורה נראה כי בזמננו פג תוקפה של הקביעה השגורה "חסידים זיינען קלוג", וזאת
משתי סיבות:

א] הדבר כלל אינו נראה לעין, ההנהגה הכללית הסוחפת הפוכה בתכלית מכל צורה של
חכמה, והשאלה הנשאלת בטבעיות היא: "אן חכמתך אן סוכלתנותך".

ב] מפני סיבות שונות נתגבשה הדיעה כי השכל והחכמה מנגדים לחסידות, וסימן
לחסידות - שטות, כל דבר שאינו מובן ומחזי כמיסטי - מתקדש, והשימוש בשכל נתפס
כחילול הקודש.

אחת מחכמות-החיים החסידיות שלמדנו מזקני החסידים היתה, לשקול מראש כל מעשה
במאזני השכל, אך מאחר והנגיעה העצמיח עלולה להטות את הכף - יש לשוות מול עינינו

כאילו אנו נצבים לפני הרבי ושואלים את דעתו. כך היתה דעתם של חסידים בעלי עבודה פנימית.

משרבו החיצונים הפכה הנהגה זו לכפירה בעיקר: מי אתה ומה אתה שתוכל לדעת מה היה הרבי עונה במקרה שכזה?! כלום הרבי משיב ע"פ שכל אנושי?! ואן מה נענה אבתריהו? אכן, מלים כדורבנות שאין מה לעשות נגדן.

אך האמנם זו דעתו של הרבי, או שמא אין זו אלא טענת היצר המתעטף ב"זיידענע זויפצע" וחלק משמן חכו? נעלעל באג"ק של הרבי מראשית שנות נשיאותו לאויוש"ט, ונתבונן כיצד העמיד את עסקנות חב"ד על רגליה ובנה את בית חב"ד מן המסד ועד הטפחות; נראה את אופן התביעות מעסקני צא"ח עד"מ, שבהן תבע הרבי דיווחים מפעילויות קודמות ועורר על הצורך להתכונן למועד הפעילות הבאה. כך אחרי החגים ולפני י"ט כסלו, וכך לקראת יו"ד שבט, פורים ופסח.

והנה אילו יצויר שעסקני צא"ח לא דיווחו על פעילויותיהם בחג השבועות ולא עשו מאומה ב"ב תמוז. האם לא ברי לנו שהרבי יריץ להם מכתב נזיפה כפול ומכופל? ולכאורה תירוץ אמת בפייהם: כלום יודעי דעת עליון אנחנו?! מנין לנו לדעת שהרבי חפץ בדיווח על חגה"ש ובפעילות ב"ב תמוז, הרי לא קבלנו שום הוראה אחר חגה"פ!

ודעת לנבון נקל אפסותה של טענה זו - אף שהיא עטופה ב"אותיות חסידיות". לא צריכים אפילו להיות חכם ומבין מדעתו כדי לדעת את רצונו של הרבי, ודי במכתבי החורף כדי ללמד שהרי רוצה שינצלו כל הזדמנויות וכל תאריך להפצת יהדות וחסידות - גם בחדשי הקיץ שלא הוזכרו במפורש.

ואם חסידים נרתעים משימוש בביטוי "איך קען דעם רבי"ן" - שהרי יכולים להשיג רק במציאותו ולא במהותו וכו', אולם בטוחני שלא ימצא מי שיחלוק על הקביעה כי אנו מכירים היטב את הרבי כמי שכל עניינו להפיץ תורה ואלקות יהדות וחסידות, ולא זו בלבד שלא מצינו שיעמיד משהו אחר למעלה ממטרתו זו, אלא שלא מצינו לו שום ענין נוסף שאינו סובב בחוג נקודת אמת זו.

פרסום זהותו של משיח

ועתה שאנו 'מכירים' את הרבי, ובאה לפנינו שאלה: מה דעתו של הרבי שליט"א בנדון פרסום זהותו של המשיח בכל אמצעי התקשורת, חיובית בהחלט? שלילית בהחלט? דרך ביניים?

האם זקוקים אנו לגילוי-דעת מפורש מהרבי? הרי המפתח לפתרון נתון בידינו מזה ארבעים שנה ויותר! אנו יודעים בבירור שכל עניינו של הרבי בגו"ר הם רק קירוב יהודים, וכל מה שנותר לנו לעשות הוא לשאול את עצמנו את שאלת-המפתח: האם פעילות זו תקרב יהודים לתורה ולחסידות, או שמא תרחקם? והתשובה ברורה כשמש. זה דבר שאינו אפשרי במציאות שהרבי מליובאוויטש יתן את הסכמתו וכ"ש שלא יתן את ידו לפעילות שתמנע קירובם של רבבות יהודים לה' ולתורתו, ואף תרחקם מן החסידות.

אך בחושך הכפול ומכופל שאנו שרויים בו לא סגי בכך. יש בידינו עובדות, הוראות מפורשות ומעשה-רב, ואין אנו זקוקים להשערות.

כיוכל שנים מלפנים - בשנות חייו האחרונות של אדמו"ר הריי"צ נ"ע - שררה גם אז בקרב אנ"ש אורית ערב-גאולה, בעיקר בגלל דיבוריו המפורשים של מוהריי"צ שהתמצתו בקריאה-בשורה: "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה". גם אז היו גילויים קיצוניים, אך מסוג שונה לגמרי, וידועים מקרים של נטישת מקורות פרנסה והזנחת משפחות, ואכמ"ל. ברי לנו שרבים מהחסידים האמינו ללא סייג כי הרבי נ"ע הוא המשיח העומד להתגלות, ואולי אף היו להם רמזים לדבר. בטוחים אנו כי גם הרבי שליט"א האמין בכך בתכלית האמונה והבטחון, הן בזהותו של המשיח והן בהתגלותו הקרובה. הרבי לא הי' זקוק לשמוע מחותנו כי אלו דברי נביאות, הן בגלל שאמונתו בדברי חותנו היתה איתנה בתכלית הבטחון אפילו אם הי' שומע מפורשות שאין אלו דברי נביאות, והגדרתם כ"דברי נביאות" לא היתה יכולה להוסיף עוד על אמונתו, והן מחמת שבין כך ובין כך ידוע שהרבי התייחס לחותנו כאל נביא שכל דבריו "דברי נביאות".

הרבי שליט"א התעסק אז בהפצת בשורת הגאולה הקרובה, הן במכתביו והן במעורבותו בעריכת "הקריאה והקדושה" והפצתו - שזו היתה אז הדרך לפרסום רעיון הגאולה העומדת אחר כתלנו. ובכל זאת לא מצינו שמץ של רמז לדבר זהותו של המשיח, ולא רמז ל"פנטז" של זירוז הגאולה ע"י "ובקשו את דוד מלכם"! ומוכחא מילתא שהסברא האומרת כי פרסום זהותו של משיח בשר-ודם מחזקת את האמונה בו - סברת שוא והבל היא, ואין לה מקום בצד הקדושה.

מסופר שהרבי שליט"א אמר לחותנו נ"ע כי אומרים ברחוב שהוא - מוהריי"צ - נחשב או חושב א"ע למשיח, ומוהריי"צ השיב: העיקר שמדברים אודות משיח. ולא מצינו שעקב אמירה זו יפרסם הרבי שליט"א את זהות המשיח כדי לגרום לתסיסה בעתונות. הרי לנו שאז נהגו בחכמה, ולא כדעת השוטים דזמננו הטוענים כי לא חשובה עובדת הבזיונות שכתבו העתונים עלינו ועל המשיח, העיקר ש"כתבו עלינו בעתון" והזכירו את המשיח...

(בימים אלו ממש עדים אנו לסיקור תקשורתי עולמי עצום פי כמה וכמה, סביב "המשיח" דייוויד כורש - להבדיל בין הטמא ובין הטהור - ורק תמימות הגובלת בטפשות יכולה לחלק בין הסקרנות העתונאית שגרמה לשני הסיקורים. וד"ל).

בשנת תשכ"ה הדפיס הרה"ח ר"א פאריז ע"ה כרוזים והפיצם ברבים. בכרוזים אלו כתוב לאמר: קול מבשר.. בשמחה רבה יכולים אנו לבשר לכם, כי הנה המלך המשיח.. כבר נמצא עתה כאן אתנו, הנה הוא הרבי הקדוש מליובאוויטש.. כתובתו: 770 איסטערן פארקוויי.. הוא אינו צריך את בחירתנו מפני שבו בחר השם.. עכ"ל.

היתה זו יוזמה פרטית של חסיד איש אמת, שהאמין בתמימותו כי במעשהו זה יקרב את הגאולה. הדברים הגיעו לאזני הרבי שציוה מיד באופן החלטי לחדול מכך ולשלוח לנ"י את מותר הכרוזים עד אחד. כמובן שר"א פאריז ציית לאשר נצטווה, ושוב לא ניסה "להתחכם" ולחפש הזדמנות "לעקוף" את הרבי ולחזור שוב על מעשיו. אחר קבלת

הפקודה כתב אז ר"א פאריז: "דער אויפהערן דארף זיין געשמאק גלייך מיט דעם טאן" (מכתבו הנדפס בכפ"ח גל' 560).

צא ולמד מה בין חסידים הראשונים לחסידים האחרונים, שהראשונים שמעשיהם לש"ש בטלו את ישותם הן בעשייתם והן באי-עשייתם בהשוואה ובביטול לבעל הרצון. ואילו האחרונים שאינם חפצים בתבונה ובביטול אלא בהתגלות לבם והתגדלות שמם וכד', מרפים ממעשיהם רק לפי שעה, וממתינים לשעת כושר כי תבוא לעקיפת הציווי.

כעבור שנים ספורות עמד הרה"ח רע"ז סלונים בראש יוזמה לפרסם את משיחיותו של הרבי (כנראה שהי' זה לקראת "יו"ד שבט הגדול" דשנת תש"ל), ככל הידוע לי סיכל הגרש"י זיין את התכנית קודם שעשתה לה כנפיים. כאן גם המקום להזכיר את "שיטת החסידות" של אותם ימים, שהתבטאה בפיזור הבטחות לביאת המשיח ביו"ד שבט (ומי שהסתייג מהכרזות אלו נחשב אז לחסיד נחשל מסוג ב'...), וחסד עשתה עמנו התקשורת של אותם ימים שהתייחסה לנושא בזלזול המתאים ולא העלתה אותו לראש החדשות.

בשנת תשמ"ג (תהא שנת גילוי משיח) פרסם הדור השני - ר"מ סלונים - את ה"קול מבשר מבשר ואומר - קובץ חדו"ת בעניני המלך המשיח והגאולה השלמה", והוא מהווה - כדברי העורך ב'פתח דבר' - "פריצת דרך בקביעה ברורה בהתאם לפס"ד הרמב"ם בספ"א של הלכות מלכים על אופן התגלותו של המלך המשיח, ובעיקר מי הוא מלך המשיח".

להוכחת זהותו של מלך המשיח מוקדש המאמר "קול מבשר מבשר ואומר" מפרי עטו של העורך (החותם: מ' זליקסון), שאינו אלא גיבוב שטויות ברמה ילדותית (לדוגמה: הרבי הוא בן אחר בן למחר"ל מפראג!). וכדרכם של בורים - הכל גלוי וידוע לפניו, והוא יושב ודורש כמפי הגבורה. (ועוד ניכר בו באותו קונטרס שנכתב לפני מתן התורה החדשה שאלהיו אינו בא לפני התגלות המשיח, ולכן כותב שם רח"י איזנבך שאלהיו הוא מבשר הגאולה).

התגובה לקונטרס לא איחרה לבוא, ומי ש"מכיר" את הרבי ודאי לא יופתע שנגזר על הקונטרס בבל יראה ובבל ימצא.

עתה מגיעים אנו לשנת תשמ"ה, ולשיחת שבת בראשית. שיחה זו מאוזכרת לאחרונה שוב ושוב, אולם ניכר שרבים מהדנים אודותיה כלל אינם יודעים מה נאמר בה.

לאמירת השיחה קדמה שירה עזה של חיילי אדוננו וכו' משיח צדקנו, וכנראה שיש בשיחה גם התייחסות לפרסום הקונטרס "קול מבשר" הנ"ל.

וז"ל השיחה: ישנם 'שפיץ חב"ד' החושבים שהם אלו שיודעים מה צריכים לעשות וכיצד צריכים להתנהג, וכל אלו שמסביבם שמנסים להעיר להם לפעמים שעושים דברי בלתי-רצוי - אין הדבר מועיל להם כלל, בחשבם מי הם אלו שיכולים להעיר להם, בה בשעה שאף א' מהם אינו מגיע לדרגתם, שהרי הם 'שפיץ חב"ד'! כוונת הדברים: לאלו שכתוצאה מדיבורים שלהם, עניני דפוס שהדפיסו, או ניגונים וכו' - גרמנו לרחק **עשרות יהודים** מתורת הבעש"ט, לימוד החסידות והנהגה בדרכי החסידות, ולא עוד אלא אפילו יהודים שכבר התחילו ללמוד חסידות - **הפסיקו** ללמוד כתוצאה מפעולותיהם של אלו! לא רק שפעולות אלו אינם מביאות לקירוב רחוקים, אלא אדרבה, עי"ז מרחקים את אלו שכבר

התחילו להתקרב! וגם כאשר מלבישים זאת באיצטלא דקדושה, "מיט א זיידענע זופיצע מיט א גארטל דערצו" - אין זה משנה כלל את העובדה שע"ז הרחיקו יהודים מתורת החסידות, עם כל התוצאות שבדבר, **שכל זה רובץ על אחריותם!**... לך בדרך שסללו לנו רבותינו נשיאנו! אף אחד אינו זקוק ל"חידושים" שלך, שהתועלת היחידה שבהם היא - מחלוקת חדשה נגד הבעש"ט ואדמו"ר הזקן רחמנא ליצלן!... ולכן להוי ידוע שכל מי שממשיך בפעולות אלו - הרי הוא מנגד ולוחם נגד חסידות חב"ד, נגד נשיא דורנו, הבעש"ט, עד מלכא משיחא.. שרוצה וחפץ לבוא, אלא שממתין עד **שיוסיפו** בהפצת המעיינות חוצה, ואילו הוא – **מרחק** יהודים מתורת החסידות רחמנא ליצלן. עכ"ל השיחה (כפי שנתפרסה בשעתה בהשמטת התבטאויות חריפות נוספות).

מאז תשמ"ה ידועה גם התנגדותו של הרבי להדפסת ספרים בעניני הגאולה - אף ללא רמזים בקשר לזהותו של המשיח, וכך נאסרו להדפסה הספרים "מגולה לגאולה" ו"יחי המלך". בשנת תשנ"א "נשתנו העתים" והותרה הדפסת האחרון, אך בתנאי כפול ומכופל שיעבור ביקורת של אנשים מוסמכים, וכך יצא הספר "כשר למהדרין" כשעל פניו אין בו רמזים לזהותו של המשיח. אך הדברים שהיו אז למורת רוחו של הרבי נתפרסמו אח"כ בסי' "יחי המלך המשיח". המחבר שנאלץ בעל כרחו לדכא את דחפיו האמוצינאליים, המתין עד שהגיעה שעת הכושר להתרת הרצועה והסרת הרסן, ובשעה שהרבי שליט"א הי' כבר במצב שלא יכול הי' להגיב ל"ע - אז הדפיס את ספרו הנ"ל.

שיחה בטילה מבטלת תורה שלימה

נראה עתה כיצד מתמודד "מורה הנבוכים" הרה"ח ר' יואל הכהן עם שיחה זו, בראיון שהעניק ל"כפר חב"ד" (גל' 558): אחרי שלדבריו "לא היתה הוראה לא לכאן ולא ולכאן" בענין פרסום זהותו של המשיח, פתאום יודע הוא לדבר על "הוראה חוזרת ונשנית פעם אחר פעם" העומדת לכאורה בסתירה לשיחת תשמ"ה הנ"ל, והיא מהווה משנה אחרונה שעל פיה עלינו לנהוג למעשה. וכאן הבן שואל: איזו **הוראה** עומדת בסתירה לשיחת תשמ"ה? האם כוונתו להנף ידו של הרבי בשעת השירה? הלכך יקרא הוראה לפרסום זהותו של משיח! האמנם זו ההוראה המהווה חזרה משיחת תשמ"ה?!

ואם לא די בכך, חילוק נוסף באמתחתו: "יש ציוויים שלגביהם אנחנו מאמינים באמונה שלימה שלא יחול בהם שינוי כו' ויש ציוויים שמלכתחילה ניתנו להשתנות ונאמרו רק למקום וזמן מיוחד כו'. מובן שהציווי לא לומר על הרבי שליט"א שהוא זה שבקרוב יתגלה כמלך המשיח, נאמר מלכתחילה על מנת להשתנות. הרי הכל מודים שבקרוב ממש כאשר הרבי שליט"א יקבל הוראה כו' להתגלות כמלך המשיח כו' בודאי שאפשר יהיה לומר בפה מלא שהוא מלך המשיח, ומזה מובן שמלכתחילה הציווי הזה היה עתיד להשתנות..." [וההגיון שואל ממ"נ, לע"ל הרי גם חזיר עתיד ליטהר, אבל **עתה** אין אנו מתייחסים אליו כאל דבר שיש לו מתירין. ומאידך גיסא, האם יש בהוראותיו של הרבי כאלו שאין הוא יכול להתירן כרצונו? והפה שאסר הוא הפה שיכול להתיר את כל סוגי ההוראות].

ועוד סברה לו באגודלו: "באותה שיחת ק' [דתשמ"ה].. הרבי בעצמו אמר מילתא בטעמא, שאין לעשות דבר שעלול לרחק משהו מלימוד החסידות ולהפריע להפצת המעיינות חוצה. ואם כן, זה גופא הוא מעין אישור והסכמה על עצם הדבר, כי אם הרבי היה מתכוין לשלול את עצם הענין, בודאי היה אומר שהדבר עצמו לא נכון ולא היה נזקק להצביע על תוצאה בלתי רצויה שעלולה לצאת מזה..." עכ"ל אגודל הזהב....

סיכום דעתו של ר' יואל: [א] אין הוראה לא לכאן ולא לכאן בענין פרסום זהותו של משיח, [ב] **ישנה הוראה** חוזרת ונשנית הנראית כסתירה לאיסור דשיחת תשמ"ה, [ג] בשיחת תשמ"ה **ישנו** ציווי-איסור על הפרסום הנ"ל אך הוא היה יפה רק לזמנו ולשעתו, [ד] שיחת תשמ"ה עצמה מהווה אישורו והסכמתו של הרבי שהוא המשיח [וא"כ מצוה לפרסם?!]. אכן, "מורה נבוכים"....

ואלמלא היה ה"ראיון" "מוגה היטב" ע"י המרואיין ממש לא היה אפשר להאמין למראה עינינו;

דעת לנבון נקל כי שיחת ש"פ בראשית תשמ"ה אינה "גזירת הכתוב" או "הוראת שעה" של כזה ראה וקדש ואין לך רשות להתבונן. זו שיחה המלמדת דעת וקובעת "אבן בוחן" אחת ויחידה, אבנא למשקל בה כל מעשה ומעשה: האם פעולה זו מקרבת יהודים לתורת הבעש"ט, או ח"ו מרחקת! ותו לא!

ההוראה העולה מהשיחה אינה האם מותר או אסור לשיר ולהדפיס דבר פלוני, ההוראה היא שאסור לרחק יהודי מתורת הבעש"ט, וזו בודאי הוראה נצחית שלא תתבטל גם לע"ל. והשיחה גם לא נאמרה כמין "תורה חדשה", שהרי הרבי בא בה בטענה ותביעה וזעקה: כיצד אתם עושים כך וכך בה בשעה שעליכם לדעת מכבר כי כל מעשינו ועבודתנו הם אך ורק לקרב יהודים, ואיך עולה בדעתכם לעשות מעשים הגורמים לריחוק יהודים מתורת הבעש"ט ולרחק עי"ז את ביאת המשיח!

ומעצמת תגובתו של הרבי ניתן להבין בבירור שאין מקום להצטדקות שמעולם לא ניתנה הוראה שלא להדפיס קונטרס פלוני ושלא לנגן ניגון פלוני (ואדרבה, היו פעמים רבות שניתן הי' להבין שאין התנגדות לניגון), שהרי זהו הקו הברור במשך עשרות שנים, ואיש אינו רשאי להעלות בדעתו שהרבי יתן את ידו והסכמתו להרחקת יהודים מן החסידות ועיכוב הגאולה.

ואיך אפשר להוכיח מן ה"מילתא בטעמא" את ההיפך הגמור - בה בשעה שהטעם עדיין חי וקיים? ואם בגזירה שבטל טעמה יש מקום לדון האם בטלה הגזירה אם לאו, אבל בגזירה שלא בטל טעמה?! או שמא י"א שבטל הטעם וכבר הותרה הרצועה ומותר לרחק את המקורבים? וכבר מותר לחדש חידושים שתועלתם היחידה היא חידוש המחלוקת על הבעש"ט ואדמוה"ז? ומותר כבר לעכב את ביאת המשיח?

חסידים היו אומרים שאם יבוא משיח יבקשו ממנו לומר חסידות, ובזאת יבחן האם משיח אמת הוא. ועד"ז נאמר שקנה המידה לבחינת משיחיות היא בחסידות, ואי אפשר שיהיו מבצעים משיחיים מצד הקדושה שיהיו מכשול ומנגד להפצת החסידות.

יפה כחו של ר' יואל בבינה יתירה לחלק חילוקים לחלקי חלקיקים (כדלקמן), בסברות מתהפכות על ימין ועל שמאל, ולפנינו דוגמה מאלפת כיצד בהתפשטות הבינה מתעלמת משתכחת ואובדת נקודת החכמה נקודת האמת.

וכל עצמם של חצאי הרמזים המאוחרים שר' יואל מעמידם כשובר לדברי הרבי המפורשים בתשמ"ה מוטלים בספק, שהרי כולם מתבססים רק על כח פלפולו ואגודלו, והוא עצמו לא תמיד החזיק באותה הבנה (כידוע בענין השיחה על דברי הנביאות), וגם עתה לא הכל מקבלים את סברותיו ואילווציו המפולפלים.

אבל אפילו לו היתה ממשות כלשהי ברמזים אלו ובתנועות הראש וכו', האם יש בכחם לעקור הוראות מפורשות? צא ולמד בדברי הגמ' ב"ב (קל, ב): אין למדין הלכה [למעשה] לא מפי לימוד [שאמר רבו מסתבר טעמו של פלוני], ולא מפי מעשה [אם רואה שרבו עושה מעשה כפלוני אל יקבע עפ"י שהלכה כפלוני, שמא היה לרבו טעם אחר בשעת מעשה], **עד שיאמרו לו הלכה למעשה**. שאל ואמרו לו הלכה למעשה, ילך ויעשה מעשה [כל ימיו ואינו צריך לשאול שוב בכל פעם], ובלבד שלא ידמה [לדון דבר מתוך דבר]. עכ"ל הגמ' [בתוספת קצת ביאור ע"פ פי' הרשב"ם].

ואיך נקום ונעשה מעשה ע"פ רמזים מסופקים, ובה בשעה נעקור בידיים הוראות מפורשות שנאמרו **הלכה למעשה** שעל-פיהן חייבים אנו ללכת כל ימינו, ובפרט שנאמרו מילתא בטעמא והטעם עדיין קיים בתקפו?!

זכור ימות עולם

עוד יודע ר' יואל לומר בוודאות (באותו "ראיון") כי "אצל חסידים בכל הדורות היה זה דבר פשוט וידוע לכל שרואים ברבי, צדיק ונשיא הדור, את המשיח שבדור". יהיבנא לי' שהאמת אתו (אע"פ שבטוחני שאין לו שום צל צילה של ראייה כי חסידי אדמוה"ז ואדמוה"א והצ"צ ומוהר"ש וכו' האמינו בכך, ואין אלו אלא דברים שבדמיונו, ועל סמך דברים שבלב הוא בא לפסוק הלכתא גבירתא!), אך מזה עצמו ראייה: אם ברי לנו שכך האמינו, ואם ברי לנו שלפחות גדולי החסידים האמינו באמונה שלימה כי משיח עומד לבוא ולהתגלות היום או מחר, מדוע א"כ לא פרסמו את משיחיותו של הרבי בכל תפוצות ישראל כדי לזרז ולאלץ את הגאולה - כפי כל סברות הכרס הנפוצות כיום? האם אמונתם היתה רופפת ח"ו בגלל שלא שמעו מרבים "דברי נביאות"?

ברם ההגיון החסידי מקשה אדרבה, האם אמונתי ברבי מחייבת אותי להכריז על כך בראש כל חוצות? הרי כל ענין הפרסומת הוא קליפה המנגדת בתכלית לנפש החסידות! רק האמריקניזציה של החיים בסיועו המסיבי של העתון 'כפר חב"ד' הם שהצליחו להחדיר למחנה חב"ד את כל עיוותי ההשקפה הנובעים מתרבות הפרסומת - שאחד ממרכיביה העיקריים ויסודותיה הוא הכלל "עשית ולא פרסמת" - כאילו לא עשית, לא עשית ופרסמת - עשית!" (שזהו למעשה הימוטו של 'כפר חב"ד'. ואולי גם משום כך סבירא לי' להרה"ח ר"מ פוטערפאס כי כשם שאסור לקרוא ב'מעריב' ו'ידיעות' כך אסור לקרוא ב'כפר חב"ד').

והשקפה "קליפתית" זו היא אם כל חטאת, לאמור: אם לא נתת פומבי ופרסומת לאמונתך במשיחיותו של הרבי - אות היא כי אמונתך לקויה ר"ל! ולכן עליך להצהיר על אמונתך זו בכל הזמנה לשמחה שאתה שולח, ובסעודת השמחה עצמה עליך לנעוץ בכל פרוסת הערינג את הקיסמים שעליהם מתנופף הדגלון "יחי המלך משיח צדקנו" - שאותם מספק הקייטערינג החסידי, ואם אין לו דגלונים כאלו חיישין לכשרות מאכליו. נשוב לדרכי החסידים הראשונים.

בין שאר ההבלים שבדברי ר"מ סלונים בקונטרס הנ"ל, נאמר: "העוקב אחרי דברי הרבי בשנים האחרונות, בנושא המשיח והגאולה, עומד נדהם... וברור הדבר שאילו היו נשמעים ביטויים כאלה, בדורות דעה של אדמו"ר הזקן ואדמו"ר האמצעי נ"ע, היו החסידים דאז יוצאים מכליהם".

איני מבין כיצד יכולים אנשי דור דעה לצאת מכליהם כעגלי מרבק, אולם למזלנו יכולים אנו לדעת בדיוק כיצד נהגו בדור דעה (ובהקדם הנדפס בשמו של המשפיע ר"ש גרינס, כי חסידי אדמו"ר האמצעי האט זיי ניט געפעלט משיח, מאחר והיו שרויים בתורת החסידות).

וכך מספר אדמו"ר מוהרש"ב (תורת שלום עמ' 237) אודות השלוחים ששלח אדמוה"ז אל רמ"נ מטשערנאביל, אמר להם הרה"ק הנ"ל שבאותה שנה יבוא המשיח ושאל לדעתם, והשיבוהו שכשהוא יבוא יהי טוב מאוד. ואמר שהם אינם כמו השוטים שלו שהם היו כבר אורזים את המזוודות.

הרי לנו חסידי אדמוה"ז ששמעו דברים ברורים מפי תלמיד הבעש"ט (עיי"ש ע' 83), צדיק שהם נשלחו אליו מעם אדמוה"ז בבקשת ישועה והצלה לנפשו ולנפש החסידות (וגם מוהרש"ב מקבל שבוודאי הראו לו לרה"ק הנ"ל, ובטח הי' משהו באותה שנה עיי"ש), ובכל זאת לא ראינו שיצאו מכליהם ומדעתם, ולא מצינו שהם או חסידי טשערנאביל רצו עם הודעות לעתונות.

ואם תאמר שחסידי חב"ד מתרגשים רק מדברי רבותיהם, הנה שב וממשיך אדמו"ר הרש"ב (בתור"ש שם) ומספר אודות ה'קצ' שאמר אדמוה"ז על שנת תר"ח. דברי אדמוה"ז נאמרו במאמר דא"ח ברבים, ונודעו לרבים, ואף שכולם היו בטוחים כי שכינה מדברת מתוך גרונו (ואפילו שלא בשעת אמירת מאמר דא"ח) - בכ"ז לא מצינו הד לפרסום נרחב לדברים הללו. האם רק בגלל החילוק השדוף שאז לא הכריז אדמוה"ז שדבריו דברי נבואה המה? או שמא דוקא בגלל שהיו דור דעה?

ואח"כ פירש אדמו"ר הצ"צ שדברי אדה"ז נתקיימו בכך שבאותה שנה נדפס הלקו"ת. ולא כמו שמסלפים עתה ומסבירים שלא הי' הדור זכאי ולכן זכו "רק" ללקו"ת (שיחת השבוע' גל' 318) - אלא שדברי אלקים חיים שאמר אדמוה"ז על שנת תר"ח נתקיימו במלואם בהדפסת הלקו"ת (וה"ה ל'קצ' שנאמר בזמנו ע"פ הזוה"ק לשנת תרס"ו, שנתקיים בגילוי המשך תרס"ו).

ונוסיף עוד מהאמור בתור"ש (עמ' 169) כי לאדמוה"ז היתה מדריגת הנבואה. וראה לקו"ש ח"ב עמ' 589 וח"ד עמ' 1120 ושי' ש"פ ויצא תשי"א (אות י') אודות היות אדמוה"ז וכל נשיאי חב"ד בבחי' נביאים, ושכך החזיקו החסידים.

חסיד פולין

מנהג אנ"ש בזמן האחרון למצוא מחסה תחת כנפיהם של "חסיד פולין", וגם לנדו"ד מצאו מקבילות במנהגי פולין, שגם הם האמינו כי רבותיהם משיחי ה' המה. אלא שמתוך כך באו לכלל הפרזה ולכלל טעות, כאילו "חסידים הכריזו בגלוי על רבותיהם שהם המשיח, וכידוע ומפורסם ההנהגה ברוז'ין בצ'ורטקוב, בוויז'ניץ -ועוד ועוד" (כפ"ח גל' 560 ע' 11) - דבר שאינו אמת כלל. חסיד פולין נהגו גם הם בחכמה, ולא הוציאו את אמונתם זו הטהורה אל מחוץ לכתלי השטיבלאך.

ולא זו בלבד שלא הרעישו את העולם בפרסום זהותו של מלך המשיח, אלא אפילו כשרבותיהם הכריזו כי "משיח כבר בא" - גם אז לא נתנו דרור לרגשותיהם והגבירו את המוח על הלב.

וכך מסופר בכתביו של הרה"ח ר' יאשע שו"ב מבריסק (בעהמח"ס מנחת יוסף), בחלק שלא נתפרסם, כי לעת זקנתו ציוה מוהרמ"נ מטשערנאביל שלא לומר תחנון, וכך גם בנו מוהר"מ מטשערנאביל לעת זקנתו, ובנו המגיד מטריסק הסביר זאת כי נגלה להם אורו של משיח וסברו שהנה הנה משיח בא. וכך הי' גם לעת זקנתו של המגיד מטריסק עצמו. והרבי מסלונים הסביר זאת שהם זיככו את חלק המשיח שבנשמתם וסברו שגם בעולם כולו משיח כבר נמצא. (ע"כ לפי כתבי ר"י הני"ל).

ופשיטא שחסידיהם האמינו ברבותיהם אמונת אומן, והבינו שיש דברים בגו, דברים אשר - כמאמר החכם מכל האדם - "נעים כי תשמרם בבטן" (משלי כב, יח).

תורה וחכמה

מבחינה תיאורטית קשה אולי להסביר כיצד אפשר שיהא אדם חכם בחכמת התורה, ויחד עם זאת שוטה גמור. ואולי מציאות זו עומדת אפילו בסתירה לכמה "כללים". אולם אעפ"כ רבים מאתנו מכירים בודאי רבנים שאינם מצטיינים בחכמה. ואכמ"ל. חילוק נוסף בין רבנים הוא לפי התמחותו של כל רב בשטח ספציפי, זה בדיני ממונות וזה באיסורין, אחד בהלכות שבות ורעהו בהלכות סת"ס וכד'. ומובן מאליו ששואל נבון יעדיף לפנות לרב מומחה באותו שטח, שהרי אף ההלכה נקבעת לפי סוג התמחותו של הרב (ראה לקו"ש ח"י עמ' 252).

ולמי נפנה בענייני הכלל, ובשאר ענייני "החלק החמישי" של השו"ע שלא כל רב מסוגל לעסוק בהם?

והתשובה פשוטה, שהרי לכך נוצרו אותם יחידי סגולה בקרב הרבנים שנתברכו גם בחכמת העולם. ועד"מ בזמנו של אדמו"ר מוהרש"ב, הי' אז החסיד המפורסם בצדקתו ובגאונותו רד"צ חן מצ'רניגוב, שהרבי העריכו במאוד מאוד ואף שלח אליו בחורים להתחנך

במחיצתו, אולם כשהרבי רצה לקיים "ותשועה ברוב יועץ" לא פנה אל הרד"צ אלא אל רבני אנ"ש הרב מאדייבסקי והרב רפאלוביץ' - שהצטיינו בחכמתם המעשית שהיתה מרובה מלמדנותם וחסידותם, וכל-שכן שלא הגיעו לקרסוליו של הרד"צ. ומאגרות-קדשו למדים אנו כי הרבי הרבה להתייעץ דוקא עם ר"ש גוי"א - שלא הי' כלל בגדר רבנות ולמדנות, אבל חכם הי' וידיד נפש לאמיתו.

או הגאון הרוגצ'ובי עד"מ רבם של חסידי דווינסק, שהי' חד בדורו בגאונותו, וחסידי דווינסק ודאי שהתפארו בו נגד הר"ר מאיר שמחה הכהן רבם של המתנגדים, אבל כשבע"ב חסידי מדווינסק נזקק לעצה בענייני עוה"ז לא הי' לו ספק שעליו לשאול את ר' מאיר שמחה. כי לכל שאלה יש את הכתובת שלה. וזאת אע"פ שאין ספק שהגאון הרוגצ'ובי הי' מוצא לכל ענין מקבילה ופתרון מן התורה.

וגם לאסיפות הנוגעות בענייני הכלל קראו את ר' מאיר שמחה ולא את הרוגצ'ובי, וגם אם הזמינוהו מחמת הנימוס - הרי שהוא הכיר את מקומו ולא השתתף באסיפות אלו. וה"ה ה'חפץ חיים' שעם כל גאונותו וצדקתו לא הי' תל תלפיות לשאלות הקשורות בהוויות העולם, לא הי' פעיל באסיפות הכלל, ורק לעתים נדירות הוזמן מחמת כבודו לפאר את ה"מזרח". ולעומתו הגר"ח בריסקער שהי' גם חכם מדיני.

כהן גדול וילד קטן

הכהן הגדול (גורו בלע"ז) של כת "המשיחיסטים" הוא הרה"ח ר' יואל הכהן שי'. השורות הבאות תגענה באישיותו ובכבודו, אך אין כאן שום כוונה לעסוק בהשמצה לשמה (ולכן לא אעסוק בחקר וסקר התנהגותו ו"צייתנותו" לרבי במשך ארבעים השנה האחרונות), אלא לבדוק האם מן הראוי הוא שהעדר ילך אחריו בעינים עצומות עד להתדרדרות הסופית תהומה. ובמקום שיש חילול ה' נורא (כפי שנגרם גם בעטיו) - אין חולקין כבוד.

אקדים ואומר כי עפר אני תחת כפות רגליו בכל הנוגע להשכלת החסידות, וקטונתי אפילו מלחוות דעה בנושא זה. אין חולק על כך כי בינה יתירה ניתנה בו לחלק כל השכלה לחלקי חלקיקים ולפוררה לפרטי פרטים, וכן דבש וחלב תחת לשונו להטעים את הסברותיו בטוב טעם. ובכח אגודלו יכול הוא להפוך כל קערה על פיה בסברות מתהפכות ברצוא ושוב.

מי שמכיר אותו מקרוב יודע כי אין הוא אלא ילד קטן (או גדול) לכל פרטיו ודקדוקיו וענייניו - לטוב ולרע. תמים כילד, מאמין כילד ורחוק מן השררה כילד. אך גם חסר דעת ושלימות המוחין כילד (וכמבואר בענין למכור בנכסי אביו עד בן עשרים, ועוד), ומכך נובעות הפכפכות דעותיו מיום ליום וכן הקיצוניות האופיינית לילד קטן שאינו קולט כי מקום יש בראש גם לשני הפכים (וכמבואר ענין זה בדא"ח בארוכה), ולפיכך בטוח הוא כי מי שאינו סבור כדעתו אינו אלא אפיקורס. מעשיו ותגובותיו מושפעים בדרך כלל מקפריסות ומצבי-רוח - שגם זה מן המאפיינים את ההתנהגות הילדותית.

בקיצור: בינה יתירה כאשה, כח הדיבור והסכסכנות כאשה, דעת קלה כילד וכאשה, אמונה כילד וכאשה (ראה לקו"ש חל"א ע' 97) - והכל בשלימות לטוב ולרע גם יחד.

אולם חכמים נקראו עיני העדה בזכות החכמה דוקא (אגה"ק סי"ד), והוא הדבר שאין אנו מוצאים בו. לא חכמה ולא כח הדעת ההכרחי להבדלה והבחנה.

חסידי אהבים להדגים את הפשטות וכח העמקות, בסיפור הידוע שהוא יוצא מביתו ושקית אשפה בידו להשליכה בדרכו, והוא פוסע מהלך חמשה בלוקים עד 770 ומגיע לשם כשהשקית עדיין בידו... או שפוגשים אותו עומד נבוך ברחוב והוא אינו זוכר לאן היו פניו מועדות.

הכל נחמד ונעים, וכמעלת "הפילוסופים מהאומות הקדמונים" (כמבואר בתו"א יט, ג). אך מי מאתנו הי' נוטל עצה מר' יואל בעניינים פיננסיים למשל, או ברכישת דירה, הקמת עסק, עצה רפואית - או כל דבר אחר מענייני העולם שבו אנו חיים? יתכן ובכח אגודלו וסברותיו יכול הוא למצוא איזו שיחה או מארז"ל שיתאים לכל מצב ולכל בעיה, אך דעת לנבון נקל ששום אדם בר-דעת לא הי' מסתמך עליו ומעמיד בסכנה אפילו מקצת ממונו או בריאותו. ואיך אם-כן אפשר להעמיד ולהשען על בינתו כשמדובר בעסק כלל-עולמי של חסידות חב"ד, בדברים הנוגעים לקיומה ולאופייה גם יחד?

בטלני בית-המדרש יכולים להיות טיפוסים חביבים, יראי-שמים בתכלית, למדנים וחרifiים עצומים, חכמים ונבונים, וכל מדה טובה ממ"ח דרכים שהתורה נקנית בהם.

אולם כל זאת טוב ויפה לכל הקשור בד' אמותיו של בית-המדרש. אך ברגע שמדובר בענייני העולם נדרשות מהם תכונות שונות, שה"בטלנות" אינה אחת מהן. והשקפה זו אינה שאובה מספרות ההשכלה, אלא - להבדיל - מתורת-הוראתו של רבנו הזקן. שכך קוראים אנו במכתבו (אג"ק עמ' קמח) אודות משלוח כספים לאה"ק ע"י איש "אשר הוא מהבטלנים יושבי בית המדרש אשר לא ידע להזהר בדרך הקשה כזו, מדינות שונות וחולפות בנימוסיהם, ונצרך זהירות רבה מאד מאד והתחכמות עצומה", ולכן "ההכרח למסור דוקא לאיש מהימן מאנשי העולם הסוחרים הבקיאים איך לשמור שמירה מעולה ועצומה".

ואם יתנו לבטלן להעביר מעות, ילמד הוא ממסעות ר' בנימין מטודלה ור' פתחי מרעגענשבורג את דרך ואופן הנסיעה מאירופה לא"י והנימוסים המתחלפים ממדינה למדינה וכו', ואת צרור כספו יטמין בקרקע עם רדת הלילה, וכשיקום בבוקר והכסף איננו יטען - בצדק - שהוא עשה כדין הגמ' שכספים אין להם שמירה אלא בקרקע, ואם תנסה להתווכח עמו הרי תהי' אפיקורוס החולק על דינא דגמ' והתורה היא נצחית וזאת התורה לא תהא מוחלפת וכו'.

ומכתבו זה של אדמוה"י מחזיר אותנו לאותו כלל הקובע כי כל אדם ותחמו שלו, אל יחווה הבטלן את דעתו בהליכות העולם, ואל יתערב הסוחר (שאינו בן תורה) בפלפולא דאורייתא.

ולא מצאתי לר' יואל הגדרה ההולמת אותו יותר מאשר "בטלן מיושבי בית המדרש", וזה שבחו של אדם שלא יצא מד' אמותיו של 770 במשך עשרות שנים, והוא כבחור-ישיבה נצחי, אך לא יותר מזה. לא "מורה נבוכים" (כפי שהוכתר ע"י העתון כפ"ח), לא מנהיג ולא ממנו נהנין עצה ותושיה.

"מתנגדישע פרומקייט"

מדרכי החסידות הוא שלא לנטות מדרך ההלכה ימין ושמאל, להזהר עד קצה האחרון אפילו בדקדוק קל של דברי סופרים, לבטל את השכל אל ההלכה ורצון ה' שאינו משתנה - בקיצור: מ'דארף זיין פרום. מאידך גיסא הכל יודעים כי החסידים לא גרסו את ה"פרומקייט", וה"פרומער מתנגד" ה' לגנאי. מה פשר הדבר?

מובן שהחילוק בין חסידישע פרומקייט ומתנגדישע, מתבטא בגמישותו ופקחותו של החסיד, לעומת המתנגד הנוהג בטמטום מרובע והולך עם הראש בקיר - מתוך הרגשה שהוא עושה בדיוק מה שנצטווה לעשות, ללא התחכמויות חסידיות.

ולכן לא יעלה בדעתו של המתנגד לאחר את זמן התפלה כפי שלא יעלה בדעתו לאכול מצה בסוכות. הוא יקום ויעמוד להתפלל מיד בקומו משנתו, ח"ו לא ילמד קודם התפלה כדי שתהא סמוכה למטתו, ולא יבטל תפלה בציבור אפילו אם לשם כך יצטרך לוותר על טבילת עזרא. ואם מן המהדרין הוא המשכימים ל"ותיקין", הרי שתפלתו תהי' בתכלית השלימות ההלכתית כשיעמוד לשמו"ע ושעון בידו לקבוע מתי **בדיוק** יתחיל בתפלה.

באים החסידים והופכים את הקערה על פיה: לומדים וטובלים קודם התפלה - אפילו אם יאלצו בשל כך להתפלל אח"כ ביחידות, אוכלים קודם התפלה אפילו אם ה"תענית" הקלה לא תזיק לבריאותם, ולבסוף אפילו מאחרים תפלתם אחר הזמן שנקבע בדברי חז"ל והשו"ע וברצונו וחכמתו של הקב"ה שאינו משתנה!

וכל כך למה? כדי לקיים את רצונו של הקב"ה! אמנם כל צעדיו של המתנגד ספורים ומדודים ומכוונים לדברי הש"ס והפוסקים ולדברי הבורא ית' עצמו, אבל החסידים שואפים לקיים את **רצונו** של הקב"ה ולא את דבריו. ובלשון משפטית: קיום **רוחו** של החוק עדיפה על קיום **לשונו**. החסידים משוכנעים כי רצונו הפנימי של הקב"ה הוא שהתפלה תהי' ע"ד ואשפוך את נפשי וכד', וכדי להגיע לכך הם מוכנים לעבור אפילו על הלכות מפורשות, ללמוד, להאריך בהכנות, לאכול - והעיקר שתהא זו תפלה אמיתית, גם אם אינה בזמן וגם אם לשון החוק מעדיפה את התפלה המיכנית והמדוקדקת על תפלה שאינה עומדת בקריטריונים הברורים של ההלכה.

זו דוגמה אחת מני רבות שבה החסיד שופט בשכלו כי עליו לנטות מן ההלכה הפסוקה כדי לקיים את רצון בוראו. אותו חסיד גם יתן צדקה יותר מאשר מותר לו ע"פ לשון ההלכה, יהי' מוכן לעבור על שבות דרבנן כדי לזכות במצוה (כידוע מר"ז ווילענקיס - מחסידי אדמוה"ז - שנסע בסוסו ועגלתו אחר התקדש ליל ראש-השנה כדי שיגיע למקום ישוב וישמע קול שופר), ומאידך גיסא יוכל לבטל תלמוד-תורה ומצוה כדי שלא יראוהו עוסק בהן ויכבדוהו (או שרצונו שיזלזלוהו), ויוכל לעבור איסור דאורייתא למען כבוד שמו - ככל הני עבירות לשמן שבדברי חז"ל, וכאותו א' מאנ"ש שהרים מהקרקע בש"ק דף סידור וטלטלו אמות רבות ברשות הרבים דאורייתא, כדי ששמו הק' לא יהא מונח בבזיון.

השכל - צלם בהיכל!!

בכל הנ"ל ראינו כי החסיד מעמיד שיקולים שכליים כמשקל-נגד שווה-ערך לשיקולים הלכתיים: רצונו של הקב"ה מפורש בתורתו והלכותיה כך וכך, ובא החסיד וטוען כי לדעתו רצונו של הקב"ה להיפך ממש... ולכאורה אין לך "צלם בהיכל" גדול מזה!

למתנגד אין בעיות מסוג זה, וגם לא למי שלומד חסידות שלא על מנת לקיים. אך מי שנתחנך לשקול את כל מעשיו ופעולותיו שיהיו מכוונים לרצון ה', למד בודאי מנסיונו האישי כי סתירות ותמיהות אלו עומדות על כל צעד ושעל בדרכו.

והדברים מפורשים במאמרי רבינו הזקן (ענינים, עמ' שצז-תב) שמהם אנו רואים כי החסיד מהלך בכל עת על חבל דק, מימינו תהום הטפשות ומשמאלו תהום הרשעות. וכך בנדו"ד, אפשר לנהוג ע"פ חוקי ההלכה לבלתי סור מהם ימין ושמאל - ואז יתכן ותהיה שוטה, ואם תטה מהם - עלול אתה להיות רשע.

ויכול אדם לטעון - ע"פ תורה! - מוטב שאקרא שוטה כל ימי ולא אהי' רשע לפני המקום אפילו שעה אחת, אבל רואים אנו כי הסכנה של טפשות שקולה לסכנת הרשעות! וכך הי' הרה"ח ר' שמואל לוויטין אומר בשם אדמוה"ז שהטפשות היא איסור דאורייתא, ולמאי נפק"מ - הוסיף ר"ש מדילי - שבמקום ספק יש להחמיר ולהתרחק מהטפשות כבכל ספיקות דאורייתא.

יכולים אנו ללמוד מכלל נאה המשון לנוסעים בכבישים, שבנסיעתם עליהם להיות "חכמים" ולא "צודקים". יכול אתה להיות צודק ולסיים ח"ו באסון, ואם רצונך להשאר בחיים היה חכם!

ומעשה רב, שהרה"ק ר' הלל מפאריטש נועד פעם להתוועדות עם חסידים, וכנהוג אספו הנוכחים ביניהם מעות לקניית משקה. כשנגמר איסוף הכסף אמר א' מהחסידים שמוטב לתת כסף זה לצדקה, ואמר ר' הלל: גירעכט, שיתנו לצדקה. אח"כ אספו שוב כסף עבור משקה, ושוב טען אותו חסיד שעדיף לתת מעות אלו לצדקה, וגם הפעם הסכים ר' הלל כי הצדק עמו. אך קודם שהתחילו לאסוף בשלישית כסף עבור משקה אמר להם ר' הלל: שיקט דעם שוטה ארויס...

הרי לנו שאפשר להיות צודקים ושוטים בדיבור אחד.

חכמים עיני העדה

שוב חוזרים אנו לדברינו לעיל, כי הוראת דרך לרבים והנהגת הציבור צריכה להיות מסורה לאלו שעין חכמתם פקוחה ולא ע"י תיש חריף שעיני חכמתו סומות.

מה יועילו הציטוטים והמדרשים שחריפים אלו מעקמים אותם לצרכיהם ומנופפים בהם כסודרי אלכסנדריה שכולם צריכים לענות אחריהם "אמן", כלום חסרי מדרשים אנו? וכלום יש מדרש שאין לך עשרות מדרשים כנגדו הטוענים את ההיפך הגמור? כלום חסרים מדרשים ומאורעות-עולם המוכיחים כי אתחלתא דגאולה היתה עם מפלת הנאצים והקמת מדינת ישראל? וגם אז היו יכולים המשיחיסטים להוכיח את דעתם בשיטת "אחד ועוד אחד הם שנים" כנהוג היום!

כבר למדנו מהקדמת רבינו לתניא כי בתורה אכן נמצאות התשובות לכל השאלות, אך מי ששכלו מבולבל ועיניו טרוטות וסמויות לא יוכל למצוא בתורה את האמת, והוא רואה ואינו יודע מה רואה. ולפיכך צריכים לחכם דוקא שיוכל לקבוע מה נאמר ליחיד ומה לרבים (אע"פ שהתורה על הרוב תדבר ואל יוציא אדם עצמו מן הכלל), מה עיקר ומה טפל (אע"פ שאל תהא יושב ושוקל בפרשיותיה של תורה והפס' ותמנע היתה פילגש אינו פחות מהפס' שמע ישראל), מה לשעה ומה לדורות (אע"פ שהתורה היא נצחית). ולשם כך אין די בזה שיודע למצוא כל דבר בתורה, וצריך שיהא גם חכם בענייני העולם, וכדלהלן.

התורה והעולם

הכל יודעים כי התורה היא נצחית, בכל מקום ובכל זמן. ובכל זאת מצינו שגם מציאות העולם מהווה שיקול ענייני שיש להתחשב בו.

התורה קובעת כי הספנים רובן חסידים (קידושין פב, א במשנה), ומילתא בטעמא כפירש"י שם: שפורשין למקום הסכנה ותמיד הם ברעדה כו'. והתורה היא נצחית. והנה מצינו באגרות-קדשו של אד"ש ששאל השואל ממנו בדבר התגייסות לחיל-הים, ומשיבו הרבי כי אנו רואים שמצבם המוסרי של יורדי הים הוא בשפל המדריגה יותר מכל שאר אנשי הצבא.

ויטען הטוען שזו ח"ו טעות בדבר משנה, ומה איכפת לנו ממה שעניינו עיני בשר רואות, הרי התורה היא נצחית וחזקה מן העולם. אף אתה אמור לו: אתה צודק, אבל אינך חכם! התורה מבטיחה ללא תנאי כי וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו', ומשום הכי אין לשומרי שביעית "גבורי כח עושי דברו" להתחשב בחשש "ואם תאמרו מה נאכל?". והנה מצינו את אדמו"ר מוהרש"ב משתתף במגבית למען שומרי שביעית (אג"ק עמ' תקמב).

ויטען הטוען מפסוקים מפורשים, ומדוע לתרום כספים למי שאסף בשנה הששית יבול כפול, והתורה היא נצחית וכו'. אף אתה אמור לו: אתה צודק, אבל אינך חכם!

וכן בחינוך הבנות, שאפשר ללכת עם הראש בקיר ולמנוע את הבנות מלימוד במסגרת חינוכית בכלל ומלימוד התורה בפרט, וכפי שנהגו אמותינו הצדקניות אלפי בשנים. אבל החכמים עיני העדה הביטו לא רק בתורה אלא גם בעולם, והבינו שאם רצוננו שמעשיהן של בנותינו יגיעו למעשי אמותינו - עלינו לשנות את דפוסי החינוך הישנים המקודשים מדורי דורות ולהתאימם לצרכי הדור והעולם.

וגם במילי דחסידותא מצינו התבטאותו של אד"ש, כשאמר לו אדמו"ר מסויים כי ע"פ מנהג אבותיו אין לומדים אצלם חסידות בקביעות וכדברי ה'בית אהרן' שהכנה לתפלה היא בלימוד דף גמ' ורא"ש כו', והשיבו הרבי כי כורח העתים ושינוי המחלות (היינו מציאות העולם) מכריחים לשנות את התרופות הישנות וכו' ('בצל החכמה' עמ' 23).

וראה בשי' ש"פ בראשית תשכ"ח בדבר מ"ש בס' חסידות אודות תפלין וטבילה במקוה שלא בכוונה. ואם היינו נוקטים הלכה למעשה כפי המפורש באותם ספרים הרי שהיינו חוטאים לאמת. והדרשה תדרש.

הרי לנו מעשה-רב של רבוה"ק המאשרים כי יש מציאות לעולם, ומי שמתעלם ממנו ופועל רק ע"פ הספרים - הריהו שוטה וגם רשע.

ומי שמתעקש לדבוק בחסידותו ולטעון שהוא מצפצף על העולם ורק הספרים הק' הם מורי דרכו - נשמע לו רק באם עד"מ לא ישאל לעולם בעצת הרופאים אלא יסתפק ב"פסק רבנים" שיפסקו בריאות לו ולבני ביתו, וכמ"ש בירושלמי עה"פ לא-ל גומר עלי שפסק הרבנים הוא בעה"ב על העולם.

המורם מהאמור כאן, שגם ראיות מפורשות מתושב"כ ותושבע"פ וספרי חסידות אין בכחן לקבוע סדרי עולם באם אינן נשמעות מפי חכם המכיר את העולם ומתמודד עם מציאותו. וע"ד המבואר בדא"ח בהכרח ההתבוננות גם ביחו"ת, כי אם יחזיק רק באמת הצרופה של יחו"ע שאין מציאות מבלעדי ה' וכו', הרי כשיפקח את עיניו אחר התפלה ויראה 'עולם' יפול מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. משא"כ אם מתבונן גם ביחו"ת, התבוננות המאשרת את מציאותו של העולם אלא שצ"ל בטל לאלקות - אז יכול ללכת בטח דרכו בחושך העולם ולהאירו באור התורה.

החסידות והעולם

בעולמה של חב"ד מנסרות עתה תמיהות וספיקות, שאלה תיאורטית-לכאורה בדבר האבחנה בין חסידות של אמת לחסידות מזוייפת, ושאלה מעשית כיצד ניתן לגשר על הפער והעימות שנוצר בין החסידות לבין העולם.

באשר לשיטות הפעולה עם העולם פשיטא שענינים אלו צריכים להיות נידונים ע"י אנשים שהתמחותם ועיסוקם כל השנים בצרכי ציבור באמונה. הם הנושאים באחריות והם אלו שצריכים לנווט את הפעילויות.

מי שאין כחו אלא בפיו בדרשותיו ובמדרשיו - יכבד וישב בבית-המדרש ולא יחוה דעתו בענינים שיש להם השלכה על עניני הכלל והעולם. וריקים ופוחזים ששיטתם היא שפתינו אתנו מי אדון לנו - לא להם לבנות את בית ה', ואל יתערבו בדברים שיש בהם אחריות גורלית לחסידות חב"ד ולנפשות החסידים היום ולדורות.

חסידות ואחריות

בעניני העולם רואים אנו כי קל לו לאדם להיות אידיאליסט כל עוד אין מוטלת על כתפיו אחריות. בעולם הדיבור קל ונחמד להיות "איש א"י השלימה" כפי שלאחרים מחמיא להיות "יפי נפש" שוחרי שלום. אולם כשהדברנים - מן הימין ומן השמאל - מגיעים לממשלה, מתיישרים הם מיד לפי כורח המציאות שבעולם המעשה החזק מעולם הדיבור. וה"ה בעולמה של תורה, קל לשבת ב"כולל" ולהחמיר בשמירת השמיטה - חומרה המתבטאת בהקפדה על רכישת מוצרי מזון מ"הכשר" מסוים. אולם כשאותו אדם יכהן ברבנות במושב חקלאי, ואנשיו ישאלוהו "מה נאכל בשנה השביעית" - לא יוכל להשיב בדברי התורה "וצויתי את ברכתי". החקלאי אינו יכול לכלכל את בני ביתו בפסוקים, והרב הנושא באחריות יצטרך למצוא לו עצה שתתאים לעולם המעשה.

וכך בעולמה של חסידות. בימינו שמדד חסידותו של אדם אינו נערך לפי מהותו ואף לא לפי מעשיו, אלא אך ורק לפי גובהן ועוצמתן של הצהרותיו-צרחותיו (עד"מ מי שיטען שהרבי הוא במדריגת "עתיק" מוכח שהוא יותר חסיד ממנו שילמד בדא"ח שהרבי הוא "רק" במדריגת "אריך" וכד'), וככל שהצהרה תתרחק יותר מן השכל כך יהיה לה גוון "חסידי" יותר.

ולכן הגענו למצב שבו מי שרוצה להיות מהחברה "החסידים" חייב להצהיר כי הרבי שליט"א אינו שייך כלל וכלל לבחי' מחלה ל"ע, ח"ו לעשות עבורו "מי-שברך" ולכלול עם שאר עמך ישראל הצריכים לרפוי"ש, וכל צוות הרופאים המקיף את הרבי שליט"א אינו אלא פרי מזימתם של חברי המזכירות וכד'. וכך הולכים ומפליגים במילין שטותין דמחזי כחסידותא, וכאמור - שפתינו אתנו מי אדון לנו.

וכל עוד שרויים חסידים שוטים אלו בהבליהם בין כתלי ביהמ"ד ניחא, שהרי זה היזק שאינו ניכר. אולם דעת לנבון נקל להיכן היינו מגיעים באם היתה ניתנת להם גישה וזכות התערבות בניהול מהלכי הטיפול ברבי. ראשי "המשיחיסטים" היו מוצאים בנקל את השיחות והמדרשים המתאימים למצב (שהרי אין לך דבר שאין לו מקום בתורה), היו מלבישים את הרבי בלבוש מלכות וצניף מלוכה (בתכנון "ועדת הכתר"), וכך היו מובילים אותו ברחוב העיר להנאת לבם וסיפוקם של חברי "המטות המשולבים העולמיים להבאת המשיח" על שזכו לכיסוי תקשורתי שכמוהו לא היה אפילו לרב שך ב"יד אליהו".

וזו רק דוגמה למה שעלול לקרות בשעה שאין יודעים להציב גבול בין עולם הדרשנות לבין עולם המעשה, ובשעה שנותנים בידי בטלני ביהמ"ד את הגה ההנהגה - אע"פ שגם בטלני ביהמ"ד - ור' יואל בראשם - יודעים היטב כי אפילו פשוטו של מקרא דתורת ה' אינו מחייב את עולם ההלכה והמעשה, ועאכו"כ דקדוקי מדרשים ועיקום פשט השיחות.

וההסטוריה החסידית סיפקה לנו את דמותו של הרה"ח רח"א ביחובסקי, ת"ח בעל ידע עצום במרחבי הנגלה והנסתר שבתורה, בדרוש ובחסידות - כאשר מוכיחים עליו כתביו הנדפסים ואשר עדיין בכתובים המה. רחא"ב זה ישב כל ימיו באהלה של תורה, כשהוא סמוך על שולחנם של חותנו וגיסיו. כך ישב ולמד בכל ספרי התושב"כ ושבע"פ, ורשם את חידושי והערותיו. וכשהגיע למדרש שה"ש ולמד שם אודות הבניינים שהיו בונים ברומי ונפלו כמה פעמים עד שעירבו בהם מים מנהר פרת - רשם לו רחא"ב הלכה למעשה: "ע"כ מי שבונה בא"י צריך לערב מים מנהר פרת" (כתבי הרחא"ב עמ' קנט). וכשהגיעו הדברים לכלל מעשה, וקמה אגודה שרצתה לעלות לאה"ק ולהתיישב שם, רשם רחא"ב בסעיף הראשון של "תקנות" האגודה: "ליקח מים מנהר פרת על הבניינים" (שם עמ' קסה). שהרי התורה היא תורת חיים ודברי חז"ל קיימים כמובן לעד בכל הזמנים ובכל המקומות.

וכשהגיע רחא"ב לירושלים ת"ו בסוף ימיו, כנראה שרק אז נוכח לדעת שזה לא כ"כ פשוט להביא בגמלים מים מנהר פרת מרחק כאלף קילומטר, ואולי הבחין גם כי בתי ירושלים עומדים "בדרך נס" גם כשהשתמשו לבניינם במים מנחל השילוח גרידא, או שמא אפילו במי בורות ומי גשמים פשוטים.

לענ"ד עובדות אלו עצמן יכולות להעיד כי רחא"ב "חכם" לא איתקרי - אע"פ שתקע יתדותיו בתורה. וזאת למדנו גם מחילופי הדברים שהיו בינו לבין אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע בשעת המחלוקת הידועה, שהרבי איחל לו ער זאל קליגער ווערן, והוא מצדו איחל לרבי ער זאל פרימער ווערן (ראה בשמו"ס לר' רפאל הכהן ח"א), שלכאורה מוכח מכך שהוא הצדיק את שיטתו ע"פ נגלה או דא"ח, ולכן דיבר סרה ברבי בענין הפרומקייט. ואילו הרבי מצדו החזיקו לבלתי-חכם. וד"ל.

עכ"פ ראינו מכתביו של רחא"ב כי אפשר לכאורה להיות צודק, אבל בה בשעה "בלתי חכם".

"אל יבוש מפני המלעיגים"

רבים שואלים ודורשים, מה פסול בביצוע "מבצע משיח" בדיוק כאשר נצטוונו, דהיינו לפרסם את הקריאה "היכנונו לביאת המשיח", ואילו באשר לזהותו של המשיח אין לנו לעשות פומבי לרגשות ולאמונה שבלב ולהיות בבחינת כל המוסיף גורע.

משיב על כך "מורה הנבוכים" ר' יואל כהן ב"ראיון" (ה"מוגה" היטב, כפ"ח גל' 558): וכי יעלה על הדעת שחסידי ינהגו "אחד בפה ואחד בלב"? או שיאמצו ח"ו את הסיסמה המשכילית להיות "יהודי בביתך ואדם בצאתך"? "אל יבוש מפני המלעיגים"!

ובדבריו אלו מאשר הוא את מאמר החכם "השוטה יאמר את אשר יחשוב, והחכם יחשוב את אשר יאמר". ובוודאי יכול השוטה לבוא באותן טענות אל החכם: מדוע אינך אומר בגלוי את אשר בלבבך? אחד בפה ואחד בלב? יהודי באהלך ואדם בצאתך?!

והחכם משיבו במלה אחת: שוטה!

אילו נצטוונו לגלות את מחשבותינו היינו חייבים לעשות זאת ללא פקפוק וללא שמץ בושה, ואולי אף ליהרג על קדוה"ש על האמונה בזהותו של משיח. אבל מי ציוונו על כך? "הרב" נחשון?

והאם לא דיו לעבד להיות כרבו - הרבי שליט"א, אשר בחיים חיתו של אדמו"ר מוהרי"צ לא עשה פרסום פומבי לאמונתו האיתנה במשיחיותו של חותנו הרבי, וכדרך החכמים הניכרים בדיבורם ובשתיקתם שהיא סייג לחכמתם.

ולא זו בלבד שיכולים אנו ללמוד משתיקתו של הרבי, יותר מכך - גם מעשה רב של מניעת פרסום דבר שיכול להתפרש שלא כראוי למדנו מדרכיו. וזאת בכמה מקרים:

מי שלמד פעם בס' השיחות תורת-שלום הבחין בודאי בחסרונם של כמה סעיפים, ובמקומם נרשם: "לא ניתן להעתיק". הכיצד?! אדמו"ר מוהרש"ב אמר שיחה ברבים, דבריו נעתקו והופצו במאות העתקים - ללא ספק בידיעתו של הרבי, והוא לא מחה בידי המפרסמים. והנה בא הרבי שליט"א וגוזר "צנזורה" על דברי אלקים חיים של מוהרש"ב! ולכאורה מה בכך אם יש בקטעים אלו כדי לפגוע בחוגים שונים?!

מה איכפת לנו אם תעלה טינא בלבם של אנשים מסויימים נגד חב"ד, האם עלינו לפחד מהם? להתבייש מהם? אל יבוש מפני המלעיגים! אדרבה, ידעו את האמת מה שחב"ד

חושבים עליהם וח"ו לא נהי' אחד בפה ואחד בלב! לא נעשה שקר בנפשנו להעלים דברי אלקים חיים!

אבל הורנו רבנו מעשה רב: סייג לחכמה שתיקה...

וזו דרכו של הרבי כל השנים באגרותיו ובשיחותיו פא"פ, לעקוף ולהתחמק מהדברים המפרידים בינינו לבין זולתנו, ולהדגיש את הדברים המשותפים לנו. והדברים מפורשים לא פעם בדברי הוראותיו של הרבי שליט"א.

ואף יותר מזה: בשנת תש"י שח אדמו"ר שליט"א רבות בהפלות חותנו מוהרי"צ נ"ע, וחלק מהדברים הוגהו היטב ונתפרסמו ברבים, ואח"כ נדפסו שוב ושוב בלקו"ש. בין השאר נדפס שם הקטע הידוע אודות היותו של הרבי עצמות א"ס שנתלבש בגופו של הרבי. משפט זה קומם רבים נגד חסידי חב"ד, והנה ב"קובץ יו"ד שבט"ו תשכ"ח עשה הרבי שליט"א מעשה רב, והעביר קולמוס מחיקה על הקטע! (וכך לפחות על שני דברים נוספים: שמוהרי"צ האזין בטלפון לתפלת אביו בש"ק, ומה שהסביר לו מוהרש"ב בשעה שהעניק לו במתנה את המטה).

שוב רואים אנו שיש מקום בראש גם להעלמת דברים כשקיים חשש שמא יגלו בהם פנים שלא כהלכה, ולא אמרינן כתוב והרוצה לטעות יטעה.

וכמובן שאין בכל זה אף צל צלה של הוה-אמינא ליבוש מפני המלעיגים. אדרבה! האם טוען מישהו שמחמת הבושה אין להתנהג בצורה שכל רואיך יכירו כי לפניהם חסיד חב"ד? אל תיבוש מפני המלעיגים והתפלל באריכות (ר' יואל יתפלל באריכות...), וכפי שהורה הרבי בשיחת ש"פ נח תשכ"ה שחובה להאריך בתפלה ולו רק שמא ילמדו ממנו לקצר. אל תיבוש מפני המלעיגים ובלום פיד מלדבר דברים בטלים וליבוי מחלוקות (ר' יואל יבלום פיו מדב"ט...), ועוד כהנה וכהנה דברים שנצטוונו שלא ליבוש מפני המלעיגים ולנהוג בהם בריש גלי.

אבל אין לנו להיות שוטים כדי לקיים את "מבצע נחשון" - ועוד להתפאר בכך - ולא ממנו נלמד שלא ליבוש מפני המלעיגים כדלקמן.

וידע אינש בנפשי' כי זה לא כ"כ קשה שלא ליבוש מאנשים שאינם מכירים אותו ושוב לא ישוב לפגוש בהם, ולכן נקל לפזז ולכרכר כמשוגע על גג ה"טנק" עם בקבוק משקה ביד ולצעוק "ברוך הבא משיח"! אבל עשרת מונים קשה שלא להתפעל ושלא ליבוש מהחברה ב770-, וגדול יותר הוא החשש מ"מה יאמרו החברה" מאשר מ"מה יאמרו הבריות". וד"ל. וראה בשו"ע אדמו"ר (מהדו"ק) סי' א ס"ג: ולא יתבייש מפני בני"א המלעיגים עליו בעבודת בוראו ית', ומ"מ לא יענה דברי עזות כנגד המלעיגים - שלא יקנה קנין בנפשו להיות עז פנים אפילו שלא במקום עבודתו ית'. עכ"ל. הרי לנו חילוק בין מי שאינו בוש מפני המלעיגים שמצד הקדושה, לבין מי שהוא עז פנים שמצד הסט"א - אף שלעין הרואה נראים שניהם זהים. ואבן הבוחן להכיר בין קודש לחול היא כיצד הם נוהגים בדברי הרשות, האם בעזות פנים או בבושה. בא וראה ששני מנהיגי כת "המשיחיסטים" באה"ק המנפנים בדגל ה"אל יבוש", שניהם עזי פנים מטבעם בכל עניניהם, לעולם לא תראה את

מסוה הבושה על פניהם גם בעניני הרשות, כי בשגעון ינהגו בכל ללא שמץ של רגש הבושה שבו נצטיינו בני".

"עדלאידע" לחנוכה

את התפנית הגדולה ב"מבצע משיח" ניתן לייחס לעדלאידע (קרנבל פורימי) שערך "הרב" נחשון בחנוכה ברחבי הארץ, תוך צפצוף ארוך על כללות אנ"ש. בפחזות בקלות-ראש ובחוסר האחריות המאפיינים אותו כפה את שיטתו האישית על כלל חסידי חב"ד, כתוצאה מכך שהציבור אינו יודע להבחין בין מעשיו של הפרט למעשי הכלל, ומחמת שההתנערות (בחצי פה) ממעשיו לא היתה יכולה להיעשות באותם ממדים שבהם נערכה העדלאידע, ולפיכך לא חדרה לתודעת הכלל.

ונתקיים היינו דאמרי אינשי, שעשרה חכמים אינם יכולים לתקן את אשר עיוות כסיל אחד.

החסידים יודעים כי אין בודקים מעשים ודיבורים רק לגופם, אלא בעיקר מיהו העומד מאחוריהם (וידועה הראי' מפירש"י לבראשית כט, כא ובמדבר כב, יח). ובנדו"ד התהלכה עצמה מלמדת על יוצרה, ושניהם נאים זה לזה: איסתרא בלגינא קיש קיש קריא כלשון חז"ל. ובלשון ימינו - ריקנות קולניות וראוונות. זה היה תוכנה של העדלאידע וזו מהותו של הפוחז-הפוחח שעמד בראשה.

טועים הם מי שהגדירו את הקרנבל הזה כ"אורות דתוהו". האורות דתוהו אורות קדושים המה, ואילו תהלוכה שפגיעתה בחב"ד קשה אינה יכולה לבוא אלא מידי הס"מ והסט"א אשר שם אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה (קהלת ט, י). ואם קיים איזושהו דמיון לתוהו זה רק כמבואר בדא"ח לענין נחלה מבוהלת (משלי כ, כא), ובלשונו של חסיד אדמוה"ז: כידוע כי כל דבר המתנהג ע"פ החכמה והשכל יהי מתוקן ומהודר יותר מדבר המתנהג רק ע"פ מדות שבלב בלי חכמה, וכמ"ש הולך בחכמה הוא ימלט ובוטח בלבו הוא כסיל. והגם שיהי ברעם ורעש גדול, יבוא אחר וסמוך לידי נפילה ושבירה, אע"פ שיבוא לכתחילה בתגבורת יותר מבחי' חכמה ושכל המתנהגים בנחת וחלישות. אעפ"כ היא הנותנת שיהי אח"כ בבחי' נפילה, כי נחלה מבוהלת בראשונה ואחריתה לא תבורך. עכ"ל (שארית ישראל טז, ב).

הדמיון לאורות דתוהו הם גם בזה שרב כוחם, ואם הם מנוצלים לקדושה הרי שתועלתם מרובה ורב תבואות בכח שור. ובכח השור לדחוף מבצעים בצורה שהאדם המנהיגו לא היה יכול להגיע אליה לעולם בכחות עצמו. אולם כשהשור הופך למנהיג והאדם שומט את הרסן מידי ונגרר אחרי אזי רע ומר גורלו.

וכשהאורות דתוהו באים בכלים דתיקון לא נראה לעין שום שגעון או ווילדקייט, אלא רק מעשים שפויים הנעשים בתוקף רב ועצום כתקפם של האורות דתוהו.

בין פתקאות ההוראות שיצאו מהרבי בענין פרסום המשיח וכד' היתה הוראה ברורה שאנשי חב"ד צריכים להחליט בכל מקום לפי תנאיו ואנשיו שהפרסום יהי באופן המתקבל (ולפום ריהטא לא מצאתי פתקה זו בין שלל הפתקאות בס' יחי המלך המשיח). וכיצד

יכולים לצאת להגנתה של תהלוכה זו הגורסת תעמולה סוחפת ללא דעת וללא הבדלה בין מקום למקום?

ושוב למדנו מהמציאות כי כל המוסיף גורע, ואם עד לתהלוכה התנהל "מבצע משיח" בסיסמת היכונו לביאת המשיח - שהי' קיים סיכוי כלשהו שהמסר שבה יקלט בצורה מסויימת, הרי שבאה התהלוכה והפכה את הקערה על פיה: לא עוד היכונו לביאת המשיח סתם, אלא היכונו לביאת הרבי מליובאוויטש!

ובמעשה נואל זה "נשרפה" הסיסמה שקיבלה את אישורו של הרבי, ותחתיה בא המסר של נחשון. וראו את מי אתם מחליפים במי! ומי שאינו מודה שסיכויי הקליטה של הסיסמה הראשונה גדולים מסיכוייה של הסיסמה השניה, הרי שהוא מנותק מן העולם או ששקר בפיו.

ומה טוען "מורה הנבוכים" בראיון עמו? "גם כאשר מישחו טועה ומפרסם זאת שלא בצורה המתאימה, בודאי שהעצה לזה איננה למחות על כך בפרהסיא, שהרי אז עלולים לפרש את המחאה כהתנגדות לעצם הענין ח"ו... לא חשובה התנגדותו של הרבי לתעלולים מעין אלו, לא חשוב הנזק שנגרם לחב"ד ולמבצעה לשעה ולדורות, העיקר שח"ו לא יחשדוני בשפיות ושח"ו איני נמנה עם החברה המשיחיסטים...

העתון כפ"ח כהרגלו מדבר בכפל-לשון. הוא מציב אמנם (בגל' 554) לפני "הרב" נחשון "שאלות נוקבות", אך נותן לו גם גיבוי מלא והרחבת-פה ללא מצרים. ו"הרב" מצדו נוקט בשיטת "שפתינו אתנו מי אדון לנו", וכך קובע הוא במצח נחושה ש"אין כמעט יהודי, זקן או צעיר, ששוחח עם הטנקיסטים ולא קיבל על עצמו מצווה זו או אחרת... היית צריך לראות את ההתפעמות והתקווה והבטחון שהשיירה הזאת חוללה בקרב כל-כך הרבה יהודים... כמה משפחות בעקבות השיירה הזאת התחילו לאכול כשר! כמה משפחות התחילו להניח תפילין! כמה התחילו לגלות התעניינות ביהדות בכלל ובנושא ביאת המשיח בפרט!... ויש לי על זה 'קבלות'!"...

חבל רק שהעתונאים הציניים הללו מהתקשורת החילונית צריכים תמיד לקלקל את האידיליה עם העובדות שלהם.

גם הרב וולפא יודע לספר על הצלחותיו במסעות ההסברה הנערכים בסיסמת משיח-רבי ועל גלי האהדה והציפיה הזורמים לעבר המשיח.

ואכן מה נענה אבתרייהו? ומי שילווה לרב וולפא סכום כסף על דברתו, מוזמן לתת אימון גם בשאר דבריו, וגם בדברי התעמולה השקריים שלו כדלהלן.

ומי שהאזין לתכנית הרדיו שבה התארח דובר חב"ד לפני יו"ד שבט, והשיב לשאלות מאזינים, יכול היה להיווכח בגלי השנאה ששטפו מן השאלות והטענות. "שיהי' שם שמים מתאהב על ידך" בוודאי לא נתקיים בנו באותם ימים.

ובאותו גל' כפ"ח יש גם תמונות מאלפות "מן השטח": חייליו של נחשון לבושים סרבלי-ליצנים מיוחדים לקבלת פני המשיח, ואילו הוא עצמו - המפקד - נפגש עם אנשי ציבור "מכובדים" כשהוא לבוש במיטב מחלצותיו כאדם מן הישוב, "מגבעת חסידית" מאן דכר שמיא, והוא מלמד אותנו פרק ב"אל יבוש מפני המלעיגים!"

ועוד חוזר נחשון באותו ראיון ומספר על דרשה שריגשה אותו מאוד, שבה דרש הדורש והשווה את מצבנו לאברהם אבינו ע"ה ההולך לעקוד את בנו ועומד במס"נ לאבד את המשך קיומה של היהדות. והנמשל - עלינו ללכת במס"נ ולא לחוש לכך שאנו מאבדים את האהדה וכו'.

להלן נזכיר מדברי מוהרי"צ אודות דרשני אנ"ש שכיבו את אור החסידות, וכאן נצביע רק על תהום אטימות-הלב וקהות-החושים שאליהם מדרדרים דרשנים שפלים אלו: מה הם מוכנים להקריב מחלבם ודמם למען שמו ית'? מסופקני האם מפקירים הם את רכושם וכל עמלם למען קירוב הגאולה, והאם זונחים הם את בני ביתם ומתאכזרים עליהם כעורב. אבל ברוב חסדם וגבורתם הם מוכנים ללכת במס"נ ולהקריב את... חב"ד! ממש כמו אברהם אע"ה!

רבם דקרו!

איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת.

כדאי לחזור ולשנן שוב ושוב כי כל המבצעים (הקיצוניים) החדשים אינם ציוויים מפי הרבי, הם לא קבלו את הסכמתו, ואינם אלא יצירי רוחם של טיפוסים אמוציונאליים המוצאים להם גיבוי בפרשנות מפולפלת לשיחות הרבי - פרשנות שתשאר תמיד בגדר פרשנות ולא הוראה לרבים, פרשנות שאינה מקובלת ומוסכמת על דעת הכל, וכדרכה של תורה שלכל קושיה יש תירוץ ולכל תירוץ יש פירכא. ואנן קי"ל ששום עגונה עדיין לא מתה מכח קושיה, ולכן אין גם מה להתפעל מהקושיות והתירוצים הנאמרים בנדו"ד. וכבר הבאנו לעיל כי תיש חריף אפשר שיהי' סומא שאינו רואה את דרך הישר ודרך האמת.

ואילו יצויר שנמצא שיחה שאין עליה פירכא המצדיקה את "המשיחיסטים" הקיצונים. האם חובתנו לנהוג כך ללא שיקולים נוספים? והרי הארכנו לעיל בענין "גדולה עבירה לשמה", תופעה מופלאה שבה עוברים על דברי תורה כדי לקיים את רצון ה' נותן התורה. האם יתכן שגם על דברי הרבי צריכים לעבור לעתים כדי שרצונו יתקיים? והשכל הישר אומר מאי שנא? מדוע יחול הכלל של "עת לעשות לה' הפרו תורתך" רק על דברי תורה ודברי חז"ל ולא על דברי חסידות? האם רק ביטולה של התורה הנגלית יהא קיומה ולא במילי דחסידותא?

(ואין צ"ל שדרך זו אינה כבושה לרבים ולא פרוצה לכל עובר ושב, אין כל אדם חפשי לרוחו לקבוע מתי ניתן לעבור על דברי תורה, והרבה יר"ש צריך לבדיקת עצמו כדי לידע אם אמנם כוונתו כולה לשמים. ובעלי מדרגה שבאה לידם עבירה לשמה בודאי עשו מעשיהם במס"נ ממש. ואכמ"ל).

חילוק בין דברי תורה לדברי הרבי לא שמענו, ומעשה רב השיך לענייננו שמענו גם שמענו. אדמו"ר הצ"צ השיב פעם תשובה לגאוני לבוב רי"ש נטנזון וגיסו רמ"ז איטינגא (כך שמעתי מהרה"ח ר"א בר"י הורוויץ, ובשם הגרש"י זוין שמעתי שהיתה זו תשובה לגרעק"א), ובתוך דבריו השתמש במליצת הכתוב "הלא קטנם עבה ממותני". ראה זאת

הרה"ח ר' פרץ חן מטשרניגוב, ואמר לרבי שהוא יכול להיות עניו על עצמו, אבל לא כשזה נוגע בכבוד החסידים והחסידות. ולא עזרו לצ"צ כל טיעוניו, והוא נאלץ לכתוב שנית את כל התשובה בהשמטת המלים הללו.

ולדרכנו נלמד מכך כי אצל החסידים יקר כבודו של הרבי יותר מאשר הציות לרבי. נקל לשער את המלחמה שנתחוללה בקרבו של החסיד כשנאלץ להתווכח עם רבו וללחוץ עליו, אולם זו מס"נ של חסיד ה"חולק" על רבו למען כבוד רבו!

וכמעשה שהיה שחסידי אדמוה"ז בקשו ממנו פעם שיאמר דא"ח והרבי סירב, ויצא החסיד ר' מאיר רפאלי'ס ואמר לרבי: "כשהפרנס-חודש דווילנא [היינו ר' מאיר] מצווה על המגיד דלאזניא לומר חסידות, על המגיד דלאזניא לציית לו ולומר חסידות!" ואכן אדמוה"ז "ציית" ואמר מאמר דא"ח. ואותו חסיד תיאר אח"כ איך ארכובותיו ושיניו דא לדא נקשן בשעה שהעז פניו אל מול הרבי, אולם למען החסידים והחסידות עשה את מה שעשה (שמעתי מהרה"ח ר"י דובאוו).

וזו דוגמה נוספת לחסיד שלכאורה אינו עושה כרצון רבו, אולם כוונתו לשמים ופעולתו במס"נ והפקרת עצמו למען החסידות.

ושוב מעשה בא' מרבני אני"ש שראה את מכתבו של אדמו"ר מוהרש"ב שיצא נגד הרעיון להקמת סנהדרין בזמנו, ואותו חסיד שכנע את הרבי לחזור בו ממכתבו זה שתוצאותיו עלולות להיות ההיפך מכוונת הרבי, ונענה לו הרבי וציוה לשרוף את כל אלפי ההעתקים שהכינו מהמכתב (הלקח והלבוב' ח"ב עמ' ריב).

הרי לנו שלעתים הציות העיוור עלול להיות בעוכרי החסידות, ממש כשם שקיומה של תורה עשוי להיות ביטולה ח"ו.

ולדאבוננו הרב אין אנו עוסקים בתיאוריה ובמצבים היפותטיים אלא במציאות מרה, שכבוד הרבי והחסידות הושפל עד עפר. את אשר לא הצליחו המתנגדים לעשות במשך מאתיים שנה, עלה בידי קומץ "משיחיסטים" לעולל לחסידות במשך ימים ספורים! את הרבי שליט"א עשו לקריקטורה ר"ל, וכמעשה של אותה ארורה שהרגילה את הצדיק בפי כל לדבר בו. צלולה היתה החבית ועכרתם אותה!

היכן ומתי אירע בדברי ימי החסידות שרבנים המקובלים על רובה המכריע של היהדות התורנית והחרדית בכל רחבי תבל, יפרסמו גילוי דעת שבו הרבי מליובאוויטש נזכר בחדא מחתא עם משיח-שקר שיהודים נזכרים מלהעלות את שמו על דל שפתותיהם!! וגם רבבות החשופים לתקשורת החילונית נתקלו שוב ושוב בהשוואה מחפירה זו להוותנו ולבושתנו.

ומה היתה תגובת הנגד? הרב וולפא נזעק ופרסם מכתב ארוך, שבו לחלק יצא שיש הבדל בין אותו משיח-שקר לבין הרבי... שומו שמים על זאת, שעוונותינו גרמו שיהא בכלל קיימא לשאלה האם הרבי מליובאוויטש דומה למשיח-השקר או שמא יש לחלק!

ואין לך "רבם דקרו" יותר מזה, וגם לא חילול השם נורא מזה.

וחילול השם הוא גם כשאין המעשה ותוצאותיו באים בכוונה תחילה, ודי בכך שמניחים ונותנים מקום לבנ"א לבוא לכלל טעות, ואין חוזים מראש את התוצאות הצפויות.

ובנדו"ד לא היו צריכים להיות חכמים גדולים הרואים את הנולד כדי לדעת שזה בדיוק מה שהיה צפוי. הרי השאלה שריחפה כל הזמן בקרב הציבור התורני היתה לא "האם יצאו נגד" אלא "מתי יצאו נגד", ומדוע מחשים עד כה. איזו הוה-אמינא היתה שרבנים יודעי-ספר שאינם חסידי חב"ד יקבלו עליהם את עול מלכותו ומשיחיותו של הרבי שליט"א? האם מישוהו האמין שהם ישתכנעו ע"י בדותת 200 הכרכים שחיבר הרבי? (ראה ס' יחי המלך המשיח). ואם הגר"ש קלוגער כתב באמת 200 כרכים גדושים בחדו"ת - האם מישוהו חשב שזה מוסיף לו נקודות זיכוי או מעניק לו סיכוי כלשהו להיות מלכא משיחא?

ומי ביקש זאת מידכם רמוס חצרות ה' ולהמציא מדעתכם החולנית מבצעים חדשים? האם כבר שבתם בתשובה מפורסמת על הנזק שגרמתם במעשיכם המפורסמים שעליהם ננזפתם בשבת בראשית תשמ"ה? האם בכלל הודיתם אי-פעם בעובדה שאותם מעשים היו נגד רבוה"ק וגרמו לריחוק יהודים מתורת הבעש"ט? האם אין אתם רואים במעשיכם הנוכחיים המשך ישיר לאותם מעשים שזכו לגינוי חד-משמעי מקירות לבו של הרבי? מדוע לא נתפרסמו בס' "יחי המלך המשיח" - בין שלל הפתקים - גם אותם פתקים שבהם ננזף בעהמ"ח על מעשיו ורעיונותיו בענין המשיח? עד מתי תעמוד התפשטות הישות שלכם לשטן בפני חסידות חב"ד?

אדמו"ר מוהרש"ב ביאר מדוע רק ע"י התלבשות ביהודי כאביגדור מפינסק יכול הי' הס"מ לבצע את מזימתו נגד החסידות (תור"ש עמ' 44). אך כנראה שכדי להצליח במלאכת ההרס לא די בכך, והס"מ צריך הי' להתלבש בחסיד דוקא, וע"פ ראיות מן החסידות דוקא, לקיים מ"ש מהרסיד ומחריבין ממך יצאו.

הרב וולפא בפרסומיו הכריז על העידן הנוכחי כעל "תקופת אחר פטרבורג". ובכך נרמזים אנו כי כשם ש"פטרבורג" הראשונה נגרמה ע"י אביגדור, כך "פטרבורג" השני נגרמה ע"י ממשיכי אביגדור המקיימים עתה את אשר החל הוא לעשות ולא עלתה בידו.

וגם אם נניח שהעלית בפלפולך סימוכין לדברך ולשיטתך משיחות הרבי עצמו וממדרשים כלשהם, ונניח שיש בכחם של סימוכין אלו להכריע כנגד מה שהשמיע הרבי מפיו לאזניך בשבת בראשית תשמ"ה, נניח ונניח עד בלי די. האם חובת העבד לציית לרבו ומלכו גם בכגון דא?

צא ולמד ממעשה שאול המלך בהר הגלבוע (סוף שמואל א ותחילת שמואל ב), ששאול ציוה על נושא-כליו "שלוף חרבך ודקרני בה" והלה מיאן: "ולא אבה נושא כליו כי ירא מאד" - **פחד מה' לשלוח יד במשיחו**! (מצו"ד שם), והעדיף ליפול על חרבו ולמות מאשר לציית למלכו ולפגוע בו. ואך הנער העמלקי הוא שציית לשאול למותתהו סופית, ואליו אמר דוד: "איך לא יראת לשלוח ידך לשחת את משיח ה'... דמך על ראשך כי פך ענה בך לאמר אנכי מותתי את משיח ה'!"

ואם כך הדבר בדבר שציווהו רבו ומלכו, עאכו"כ בדברים בדויים מן הלב הסוער, בהתנדבות ויוזמה עצמית לדקור את רבו.

פכים קטנים

עוד כמה נקודות למחשבה; יודעים אנו כי האתעלד"ע היא לפי אופן האתעדל"ת. לאיזה משיח מצפים אלו המאמינים כי עבודת המדבקות והפזמונים תפעל את התגלות המשיח? וכ"ש וק"ו "עבודת" המחלוקת, השנאה והטרור - שבהשרשת מדות מגונות אלו בקרב אנ"ש יש חלק לא מבוטל ל"מורה הנבוכים" ר' יואל, שיסד את ק"ק סאטמער שבליובאוויטש.

"עבודה" נוספת היא עבודת השקר, הן אלו המנסים לשקר את עצמם ואת זולתם כי הם חדורים באמונת ביאת המשיח היום ולא מחר ומוכנים גם להשבע על כך, והשאלה שמא ח"ו לא בקרוב אינה רלוונטית כלל לדבריהם (אבל משום מה הם מסרבים להלוות לזולתם מעט כסף עד ביאת גואל"צ), והן אלו הזורים שקרים בעיני אנ"ש ומנסים לשפץ את המציאות. וכגון גליונות "שיחת השבוע" ו"כפר-חב"ד" שלאחר יו"ד שבט, ששניהם הרעיפו שבחים על העתונאים שסקרו באהדה את האירועים, ואף ציפו יחד עם כולם בכליון עינים להתגלותו הפתאומית של מלך המשיח.

אם דעת הקהל והעתונות אינה חשובה בעיניכם, מדוע צריכים אתם ליפות את המציאות? גלו לקוראים את מה שנאמר ונכתב **באמת** בכלי התקשורת, והוסיפו כי אעפ"כ לא נבוש מפני המלעיגים!

ושקרים מסוג אחר הם אלו הממלאים את הסי' יחי המלך המשיח, שמחברו עמל כתועמלן שכל תפקידו לקדם את מכירת המוצר שלו, ולשם כך כל הדרכים כשרות בעיניו. ואיזו שיטה זו לשבח את הרבי בשקרים? הרי יכול לבוא שקרן יותר גדול ממך ולפאר את הרב שך בשקרים אחרים, ואם מישוהו יאמין במשיחיותו של הרבי בזכות 200 הכרכים שחיבר, הרי למחרת יאמין לתועמלן שיספר לו כי הרב שך חיבר 400 כרכים! ומפני כבוד אלקים הסתר דבר לא אפרט עוד.

ואיזו שיטה חסידית זו לדעת לקבוע בדיוק מדוע על שאלות מסויימות הרבי לא השיב ועל אחרות מצא לנכון להשיב? ועוד לבנות על סברות אלו הלכה למעשה ומעשה לסתור שיחות והוראות מפורשות של הרבי? וראה בסי' לקוטי הלכות (ברסלב) הלי' תענית סי' ד אות ח: "כי זה כלל שבדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, וכמו ששואלים את הצדיק כן הוא משיב, ומזה באים כל העצות המקולקלות שנדמה לו שמאת ה' הם או שהצדיק יעץ לו כך, ובאמת הכל ממנו בעצמו כמ"ש אילת אדם תסלף דרכו" עכ"ל. וכך ניתן לפרש את שני סוגי התשובות, ולא רק את מה שנוח לך.

וכל הקושיות שתקשה על "השפויים" משיחה זו או אחרת, כולן יחד אינן מגיעות לעוצמת הקושיה "היתכן שהרבי מליובאוויטש הדר בי' משיטתו שאסור לרחק שום יהודי מתורת הבעש"ט". וממילא מובן שהקושיה שאתה זורק לעומתם האם להם איכפת יותר מהרבי על הרחקת יהודים וכו' - בדוּתא היא, כי רק לשיטתך נשתנו העתים ומותר כבר לרחק. אבל מפי עליון לא יצא ח"ו כדבר הרע הזה.

ובדברים הבאים שבקונטרס "עשו כל אשר ביכלתכם" נתכוין המחבר כנראה לשטות בקוראיו ולהתל בהם, בהעריכו כי חסרי דעה הם לחלוטין. וכך נאמר בדברי הנביאות אשר

שם (בעמ' יב): "הדבר ברור שאם היינו יוצאים בקול אחד כו' ומכריזים באופן ברור: 'כ"ק אדמו"ר שליט"א הוא מלך המשיח, וזירוז התגלות מלכותו היא ע"י קבלת מלכותו ע"י העם', הרי אז היו נוהרים אחרינו מליונים מאחינו בית ישראל. משא"כ במצב הקיים היום הצליחו אנשים רשמיים מאנ"ש להחדיר דעה כוזבת לעם ישראל, שכל הענין ד'יחי המלך' הוא יוזמה פרטית של כמה משוגעים שאינם מייצגים את ליובאוויטש וכו'..."

והרי רוב קוראי העתונים והמאזינים לכלי התקשורת ברחבי תבל אינם מעורים כלל במחלוקת הפנימית שבקרב אנ"ש, ואינם יודעים שאלו יוזמות פרטיות וכו', והיכן הם א"כ כל אותם מליונים או לפחות כמה רבבות או אלפים הנוהרים אחרי התעמולה ומקבלים עליהם את עול מלכותו של הרבי?

ובעמ' טז: "המבצע [של יו"ד שבט] הוכיח מעל לכל צל של ספק שעם ישראל עומדים הכן באמונה פשוטה לקבל פני משיח צדקנו, ומחכים רק שיאמרו להם **דברים ברורים** בלי 'שתי דעות בחב"ד' וכלי 'משיחיסטים' ו'שפויים'..."

עם ישראל עומד הכן וממתין רק לגמר הוויכוחים בליובאוויטש, כי פשוט אינם יודעים מהצדדים הוא הצודק, וקשה להם להחליט. אך כשיצא 'קול קורא' כי חסידי חב"ד החליטו פה אחד וכו' - אז יסורו הספיקות מקרב עם ישראל הממתין בקוצר רוח, ומיד יקבלו כולם עליהם את עול מלכות הרבי מליובאוויטש! וכאותה ראי' למציאות הבורא ית' ממה שהרמב"ם כותב זאת מפורש בספרו והראב"ד אינו חולק על כך. וה"ה אם 'המשיחיסטים' ו'השפויים' יגיעו לכלל הסכם ביניהם, אזי כבר לא יהי' מקום להרהור אחרים...

האם זקוקים אנו להוכחות נוספות כי ענין זה הוא יוזמה פרטית של כמה משוגעים? (אלא שכבר הקדימו הדרשנים רפואה למכה, וכתבו בכפ"ח כי כל עניינם של ימות המשיח הוא "לא נורמאלי", וא"כ בעש"ק אחר חצות צ"ל מעין עוה"ב ו'טועמיה'. אך יש להזכירם כי ימוה"מ זה למעלה מטו"ד, ואילו בזה"ז עדים אנו לשטות שלמטה מטו"ד).

באחד מגליונות 'שיחת השבוע' הוסבר פעם כי אלו הצועקים "שאבעס" מצליחים אולי לשכנע את הנהגים כי מצוה על החרדים לצעוק "שאבעס", אבל אין הם משתכנעים כלל כי עליהם לשמור את השבת. וה"ה בפעולות ההסברה הנוכחיות (אחר התהלכה), אולי מצליחים לשכנע כי חסידי חב"ד מאמינים באמת כי רבם הוא המשיח, ואולי גם מצליחים לבאר שאין בכך איסור, וזה אינו דומה כלל וכלל למאורעות העבר. אבל אותם המונים שנסחפו גם הם באמונה זו - הם לע"ע נעלמים מן העין.

ראי' נוספת לשלילת המבצעים החדשים שבדאום מלבם, הוא "מאויבי תחכמני". עינינו הרואות כי כל עוד התנהל המבצע בסיסמת "היכוננו לביאת המשיח", הי' הוא למורת-רוחם של המתנגדים, על אפם ועל חמתם ולצנינים בעיניהם. והנה בתקופת יו"ד שבט היתה רינה וצהלה באהליהם, חככו ידיהם בהנאה ושחקו למשבתנו. ואנו יודעים היטב כי כשהם שמחים הרי גם השטן בא ומרקד בתוכם בשמחה. ולשמחתו שלו מה זאת עושה, הרי לכאורה קיצו קרב וימיו ספורים? והתירוץ לנבון נקל. ודוד מלכא משיחא אומר: "אל תגידו בגת גוי' פן תשמחנה בנות פלשתים פן תעלוזנה בנות הערלים".

* * *

"פרעות גדולות בתורת החסידות עשו הדורשים... אשר הכניסו צלם הבנתם והשגתם - הריקה מעבודה ועיון - בהיכל קדש תורת החסידות. הם... גרשו הרוח האלקים, החשיכו אור החסידות, והמיתו הרגש החיוני והפנימי אשר הנחילונו הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק'... דוברים היפך האמת הכתוב בתורת אבות, ובאים ליישב ולחזק שגיאותיהם ושגיונותיהם בהשכלות עקומות, וענינים מופרכים מן השכל הבריא והאמיתי... שמות עשו בתורת החסידות, רוח אחרת הכניסו בה, רוח מגידות ומושלי משלים, ולזאת יקראו חסידות. הם - הדברנים והבלשנים - הפריעו את עם ה' לשמצה, בהראותם אשר העיקר להביא מן ההדיט, מילין דהדיטא ומילין דכדיבין אשר יבדאום מלבם, ומענין העבודה שבלב זו תפלה וזיכוך המדות טבעיים, ענין ההתבוננות והעמקת הדעת, קביעות עתים לתורה, כוונת ירידת הנשמה בגוף וסוד בריאת העולמות - הנה רק לפעמים יזכירום בדרך אגב, בכדי לפאר דרשותיהם ורעיונותיהם" (אג"ק מוהריי"צ ח"א עמ' שלא. וראה עוד שם עמ' שמו).

"זכה" ר' יואל הכהן להמנות עם אלו שהכריתו את רוח החסידות, בעבודתו בקרב דורות רבים של מחונכיו, להכרית מפיהם שם שמים ולשכח מהם בידים את ענין עבודת הבורא. וזקני החסידים שהזהירונו שלא לעמוד בד' אמותיו ידעו את אשר לפניהם. ועתה עומד הוא לכלות גם את גוף החסידות היל"ת, בעשותו נפשות לשיטתו בענין ביאת המשיח: "אדער היינט אדער קיינמאל ניט"! ואם כך הוא מפרש את נבואתו של הרבי שליט"א, הרי שלשיטתו הוי נבואה לא טובה ח"ו!

סיום

מחמת שמכתבי זה נשלח אך ורק לידידי יודעיי ומכיריי, אשר גלוי וידוע לפניהם שאיני בר-הכי להתוות דרכים ולתת עצות והוראות כדרך הדרשנים למיניהם, לפיכך איני מנסה להעלות הצעות ולהכתיר מנהיגים. אולם הדעת נותנת כי אותם העסקנים הוותיקים והמקורבים שבאמצעותם פעל אד"ש בענייני הכלל שנים ארוכות, הם אלו שיודעים את אשר לפניהם, והם ראו מנסיונם כי לעתים ההוראות לפועל ולמעשה אינן עולות בקנה אחד עם מה שאחרים מבינים מהשיחות הפומביות. וראה במאמרי אדמוה"ז (תקס"ב עמ' רלג) שיעקב התם אינו יכול להתמודד עם העוה"ז אא"כ יתלבש בלבושי עשיו ויהי אחיו ברמאות. אך אין מגלים ענייניו של מלך על פני השדה וכבוד אלקים הסתר דבר (ראה דרך מצותיך עמ' ל - ולא כמו שנהג בעהמח"ס יחי המלך המשיח שהוציא את ענייני המלך לשווקים ולרחובות, ושארי ל"י מארי"). ואותם עסקנים עתים טועים ועתים מכוונים, אך

החדשים אינם בגדר ושלא בדרא דאונא כלל. ובפרט אותם משוללי רגש אחריות שעתיד החינוך ועתיד בניהם אינו מטריד אותם כלל וכלל.

העליתי רק מהרהורי לבי בחלק ה"סור מרע", וכידוע שע"י "אסורה מכאן" מתקיים ממילא "להתקרב לשם".

ואם נאלץ משהו להגרר אחר רוב ההמון, אם מחמת שהוא בוש מפני המלעיגים, ואם מחמת שהוא חושש לאבד את מקום עבודתו במוסדות אנ"ש, או שעלה מגור בלבו פן יקחו את מכנסיו במקוה - יזכור את המשל הידוע בשם ר"נ מברסלב אודות המלך והחכם שנאלצו לאכול מן התבואה אשר כל אוכלה משתבשת דעתו עליו ר"ל, והם החליטו ביניהם לסמן אות על מצחם כדי שלפחות הם עצמם לא ישכחו כי משוגעים המה, ולא יהיו ככל המון העם שיצאו גם הם מדעתם אבל לא היו מודעים לכך.

ואנו אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים שלא יתן למוט רגלינו, וינחנו בעצה טובה מלפניו כיצד לכוין לדעת הרבי שליט"א ולהביא במעשינו ועבודתנו קץ וסוף לגלות המר הזה, חושך כפול ומכופל אשר לא ראו איש את אחיו ואיש את רעהו חיים בלעו.

ויחוס עלינו לשלוח רפואה שלימה מהרה לעטרת ראשנו, והוא ינחמנו ממעשינו ומעצבון ידינו.

מנאי ידידך

יהושע מונדשיין

[ניסן תשנ"ב]
